

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Bakıda 202 nəfəri

aldadan qadın

tutuldu

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16 may 2024-cü il Cümə axşamı № 84 (8457) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Xocalıda sülhməramlılarla vida mərasimi keçirildi

Anar Eyvazov:
"Rusiya sülhməramlı kontingentinin çıxarılması prosesi yaxın vaxtlarda yekunlaşacaq"

yazısı səh.3-də

İran yenə əndazəni aşdı - növbəti təhdidə Bakıdan reaksiya

yazısı səh.7-də

Bakıda saxlanılan Qarabağ separatçılarının həbs müddəti uzadıldı

yazısı səh.2-də

Azərbaycan Minsk Qrupundan faktiki imtina edib - rəsmi bəyanat isə...

yazısı səh.3-də

Paşinyana Avropada hansı pozucu "ev tapşırığı" veriləcək... - Bakıdan mövqe

yazısı səh.8-də

Türkiyədə yeni çevriliş cəhdi - Ərdoğan təcili iclas keçirdi

yazısı səh.5-də

M.Qaluzin:

"Rusiya Cənubi Qafqazda iqtisadi və nəqliyyat kommunikasiyalarının tam açılmasının tərəfdarıdır"

yazısı səh.12-də

Tibb Müəssisələrinin Akkreditasiyası və Keyfiyyətə Nəzarət Mərkəzi yaradılır

yazısı səh.13-də

Gürcüstanda vəziyyət daha da dramatikləşəcək - rəy

yazısı səh.11-də

Anomal havalər aqrar sahəyə ciddi ziyan vurur - sığorta məsələsi...

yazısı səh.10-də

POZULMASI MÜMKÜN OLMAYAN SÜLH TAKTİKASI - TARİXİ MİSSİYA

Prosesləri dikte edən rəsmi Bakının qətiyyəti və uzaqgörən bölgə siyasəti Ermənistanı konstruktiv davranmağa vadar edir; gələcəkdə də heç bir mübahisəyə, yeni müharibəyə səbəb olmayacaq saziş imzalanması prioritetdir

yazısı səh.9-də

Kibercinayətkarlar vətəndaşları talayır - tələyə düşməmək üçün nə etməli

Ekspertlərdən məsləhətlər: "Aidiyyəti qurumlar vətəndaşları qorumaq üçün banklar qarşısında öhdəlik qoymalıdır ki, onlar onlayn bank, "security"ni gücləndirsinlər"

yazısı səh.4-də

Deputat sülh üçün parlament və xalq diplomatiyasından danışdı

yazısı səh.6-də

Slovakiyada baş nazirə atəş açıldı - Fitso yaralandı

yazısı səh.2-də

Nazir maası ABŞ-da biznes qurmağa yetirmi? - Məmmədyanovun qeyri-səmimiyyəti

yazısı səh.6-də

Xocalıda Rusiya Sülhməramlı Kontingentinin Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindən çıxarılmasına həsr olunmuş mərasim keçirilib.

APA xəbər verir ki, tədbirdə Azərbaycan və Rusiya Müdafiə nazirliklərinin yüksəkrütbəli hərbiçiləri iştirak edəblər.

Azərbaycanın müdafiə nazirinin birinci müavini - Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kərim Vəliyev Xocalıda sülhməramlı kontingentin Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindən çıxarılmasına həsr olunmuş tədbirdə deyib: "Missiyanızın başa çatması münasibətilə sizi təbrik edirəm! Sizə Qarabağda sülh və sabilliyin təmin olunması üçün cəsarətli xidmətinizə görə təşəkkür edirəm!"

"Azərbaycan ərazisində müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlı kontingentinin çıxarılması prosesi yaxın vaxtlarda yekunlaşacaq".

Bunu isə jurnalistlərə Rusiya sülhməramlı kontingen-

tinin Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi regionunun ərazisindən çıxarılması ilə əlaqədar keçirilən təntənəli mərasimdə Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətinin rəisi, polkovnik Anar Eyvazov deyib.

"Azərbaycan və Rusiya dövlət başçıları arasında əldə olunmuş razılığa əsasən, sülhməramlı kontingentin missiyanın vaxtından əvvəl başa çatmasına və Azərbaycan ərazisini tərk etməsinə

qərar verilib. Qərar veriləndən dərhal sonra Müdafiə Nazirliyinin müvafiq göstərişinə uyğun olaraq kontingentin silah və texnikasının, şəxsi heyətinin Azərbaycan ərazisindən çıxarılması üçün zəruri texniki və logistik dəstək göstərilib. Bugünkü tədbir də sülhməramlı kontingentin missiyanın başa çatması ilə əlaqədardır. Sülhməramlı kontingentin bazasında keçirilən bu təd-

birdə Azərbaycan və Rusiya tərəfindən yüksəkrütbəli zabitlər iştirak edir", - o deyib.

Anar Eyvazov bildirib ki, sülhməramlıların ərazini tərk etməsi prosesi hazırda da davam etdirilir və yaxın vaxtlarda yekunlaşacaq: "Onu da qeyd edirəm ki, sülhməramlıların Azərbaycan ərazilərini tərk etməsi plana uyğun olaraq həyata keçirilir. Bununla bağlı əlavə məlumat veriləcək".

Xocalıda sülhməramlılarla vidalaşma mərasimi keçirildi

Anar Eyvazov: "Azərbaycan ərazisində müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlı kontingentinin çıxarılması prosesi yaxın vaxtlarda yekunlaşacaq"

Azərbaycan Minsk Qrupundan faktiki imtina edib - rəsmi bəyanat isə...

Murad Sadəddinov: "Prezident Əliyev fikirlərini elə tutarlı arqumentlərlə əsaslandırırdı ki, artıq..."

Prezident İlham Əliyev ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri, Malta Respublikasının xarici, Avropa işləri və ticarət naziri İan Borqun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Görüş əsnasında Prezident ATƏT-in fəaliyyəti ilə bağlı deyib ki, ATƏT-in Minsk Qrupu və onunla əlaqədar olan bütün təsisatların ləğv edilməsinin vaxtıdır. Ölkə başçısı Azərbaycan tərəfinin bu məsələni qaldırdığını və Ermənistan tərəfinin də buna razı olmaması üçün hər hansı bir səbəb görmədiyini qeyd edib.

"Minsk qrupu 30 illik fəaliyyətində Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsinin həllinə heç bir fayda verməyib".

Bunu isə xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri Yan Borqla birgə mətbuat konfransında deyib: "Hesab edirik ki, artıq mandatları tükənmiş, funksional qabiliyyətini itirmiş, arxaik karakter daşıyan bu qurumların saxlanılmasına heç bir ehtiyac yoxdur. Eləcə də ATƏT-in məhdud büdcəsini nəzərə alaraq deyə bilərik ki, bunun üçün əlavə

maliyyənin xərclənməsinə də lüzum yoxdur. Belə olan təqdirdə bu təsisatlara istinadların edilməsi vəziyyəti yaxşılaşdırmır, əksinə ona xələl yetirir".

Mövzuya dair şərh verən deputat, ATƏT PA-nın komitə sədri Azay Quliyev isə bildirib ki, Azərbaycan açıq məktubla Minsk Qrupundan çıxdığını bəyan etməlidir.

A.Quliyev xatırladı ki, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra cənab Prezident birmənalı şəkildə ATƏT-lə bağlı mövqeyini ifadə etdi və bu mövqe dəyişməyib: "Bu mövqe ondan

ibarətdir ki, ATƏT və xüsusilə onun yaratdığı bədnam Minsk Qrupu son 28 ildə nəinki, keçmiş münaqişənin həll olunmasına kömək etmədi, əksinə Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərinin legitimləşdirilməsinə çalışdı. Bu da təəssüf hissi doğururdu. Ona görə də bizim ATƏT-in bu strukturları ilə hər hansı formada əməkdaşlığımız ola bilməz və onlar birmənalı şəkildə ləğv olunmalıdır".

Millət vəkili qeyd edib ki, Azərbaycan keçmiş Minsk Qrupundakı 12 ölkədən biridir, açıq məktubla bu təsisatdan çıxdığını bəyan et-

məlidir.

Minsk Qrupu 30 il öncə Qarabağ münaqişəsinin həllində vasitəçilik üçün yaradılmışdı. 30 il ərzində heç bir fayda vermədi və onun missiyanı Azərbaycan təkbəşinə - hərbi və diplomatik yolla yerinə yetirdi, Qarabağ işğaldan azad edildi, separatizmə son qoyuldu. Faktiki Qarabağ münaqişəsi çoxdan həll olunub. Ona görə də bu lazımsız qurumu çoxdan buraxmaq lazımdır. Azərbaycanın Minsk Qrupundan çıxması üçün hansı hüquqi prosedur yerinə yetirilməlidir? Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatı kifayət edirmi?

Politoloq Murad Sadəddinov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ATƏT-in Minsk Qrupu ilə bağlı Azərbaycan Prezidentinin məhz ATƏT sədri ilə görüşdə verdiyi bəyanat birmənalı olaraq siyasi və hüquqi baxımdan reallığı əks etdirmir. "Ona görə ki, Minsk Qrupunun yaradılmasına səbəb olan Qarabağ münaqişəsi mövcud deyil. Prezident Əliyev fikir-

lərini elə tutarlı arqumentlərlə əsaslandırırdı ki, artıq bu bəyanatın qarşısında kiminsə "Minsk Qrupuna ehtiyac var" kimi cavab verməsi mümkün deyil. Diqqət etdinizsə, ATƏT sədri Azərbaycan liderinin qaldırdığı məsələ ilə bağlı faktiki olaraq deməyə söz tapmadı. Çünki ATƏT sədri də görür ki, İlham Əliyev çox düzgün olaraq Minsk Qrupunun buraxılmasının vaxtının çatdığını dilə gətirir, reallıqların tələb etdiyi addımın atılması olduğunu bildirir.

Minsk Qrupu Qarabağ münaqişəsi dövründə də əslində münaqişənin həlli üçün real addımlar atmamışdı, formal bir təsisat kimi mövcud idi. Fəaliyyətin imitasiyası var idi. Bu fəaliyyət isə əslində, ermənilərin Azərbaycan ərazilərini işğalda saxlaması faktını mümkün qədər uzatmağa yönəlmişdi. Ona görə də Azərbaycan problemi özü həll etməli oldu. İndi də Azərbaycan tamamilə haqlı olaraq Minsk Qrupunun mövcud olması üçün heç bir əsas qalmadığını bəyan edir və bu təsisatın buraxılmasının zəruriliyini tələb eləyir. Bununla faktiki olaraq Azərbaycan Minsk Qrupundan rəsmi imtina etmiş oldu. Ona görə də ATƏT Minsk Qrupunun mövcudluğunun rəsmi sona çatdığı barədə qərar qəbul etməlidir.

Minsk Qrupunun formal olaraq saxlanması revans

hissləri ilə yaşayan ermənilərdə revansizm əhvalını bir qədər gücləndirən amillərdən biri rolunda çıxış edir. Ona görə də əgər ATƏT sədri Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasında maraqlı olduqları barədə dediklərində səmimidirsə, bu nüansı da nəzərə almalı və Minsk Qrupunun buraxılması üçün gərəkən hüquqi addımları atmalıdır".

M.Sadəddinov Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatının Minsk Qrupunun buraxılması üçün kifayət edib-etməyəcəyini dəqiq deyə bilməyəcəyini söylədi: "Azərbaycanın müvafiq qurumları rəsmi yazılı şəkildə ATƏT-in Minsk Qrupundan imtina və onun buraxılması məsələsinin qoyulduğu sənədi ATƏT-in baş ofisinə, ATƏT Şurasına təqdim etməlidir. Şuraya ATƏT ölkələrinin xarici işlər nazirləri daxildir. Məsələ şurada qaldırılmazdır. Məsələ rəsmi şəkildə belə əsaslandırılmazdır ki, olmayan bir münaqişə ilə "məşğul" olan bir təsisatın qorunub saxlanması hüquqi və siyasi cəhətdən doğru deyil. Həm Minsk Qrupunun, həm də ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin xüsusi nümayəndəsinin varlığı təşkilata ayrılan vəsaitlərin havaya sovrulmasıdır. Ona görə də buna son qoyulmalıdır".

✉ **Etibar SEYİDAĞA,**

"Yeni Müsavat"

Son vaxtlar Azərbaycanda kibercinayətkarların tələsinə düşənlərin sayı artıb. Xeyli sayda vətəndaş bank kartlarından pul çəkildiyini bildirir və polisə şikayət edir. Bəs maliyyə dələduzluğu necə baş verir? Vətəndaş necə talayır-lar? Cinayətkar necə qalib olur?

Bununla bağlı DİN-in Mətbuat xidmətinin rəisi Elşad Hacıyevin paylaşıdığı statistika çox düşündürücüdür. O qeyd edib ki, kibertalamaya məruzqalma riskləri gündən-günə artır: "Diqqətli olun, üsullar fərqlidir, sosial şəbəkələrdə şübhə doğurmaya-caq formada cinayətkar fəaliyyət var. Kiberüsulla hazırlanan nömrələrdən daxil olan şübhəli zənglərə, mesajlara qarşı tədbirli olun, danışmadan, yazışmadan bloklayın. Sizinlə danışan, yazışan Azərbaycan dilində sərbəst danışan xarici vətəndaş, həttə azərbaycanlı da ola bilər. O da mümkündür ki, həmin şəxs sizin haqqınızda tam məlumatlıdır, çünki barənizdə həmin məlumatları sosial şə-

Kibercinayətkarlar vətəndaşları talayırlar - talaya düşməmək üçün nə etməli?

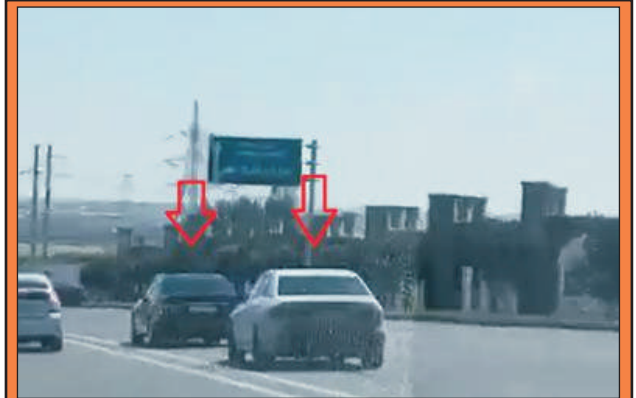
Ekspert: "Aidiyyəti qurumlar vətəndaşları qorumaq üçün banklar qarşısında öhdəlik qoymalıdırlar ki, onlar onlayn bank, "secury"ni gücləndirsinlər"

lar üzərindən əlavə gəlir qazanmaq, sığorta ödənişləri, turist səyahətləri, mebel sifariş, qızıl satışı, ev alqı-satqısı, kirayə, kredit adı altında verilən yalan vədlərə inanaraq həmin tələb olunan məbləğləri başqa-başqa bank hesablarına köçürüblər. Sonradan həmin hesablar, linklər, telefon nömrələri dərhal qapadılıb.

Dünən bir vətəndaşa Suriya nömrəsindən zəng gəlib ki, burada 1 milyon 700 min dollar pul var, onu Azərbaycana köçürə bilmirik. Bank

Ölkədə buna artıq fərdi yox, problem kütləvi hal aldığı üçün fərqli yanaşma olmalıdır. Bu problem yalnız Azərbaycanda deyil, bütün dünyada var. Rəqəmsallaşma dövrüdür və bütün fəaliyyətlər onlayn şəkildə həyata keçirildiyi üçün dələduzlar da öz fəaliyyətlərini rəqəmsal fəzaya keçiriblər. Bunun üçün Azərbaycanda da kibercinayətlər bu il daha da çoxalıb, gələn il də lap çox olacaq. Bütün xidmətlər rəqəmsallaşsın, digər xidmətlər də rəqəmsallaşsın.

mizdəki digər bankda qalır, amma banklar o pula blok qoyarsa, polis orqanları məhkəmə qərarını alanadək adamin pulu göz görə-görə oğurlanıb, ölkədən çıxarılır. Sonra da biz yalnız statistikalar yayırıq ki, bu il bu qədər ziyan dəydi. Biz statistikadan canımızı qurtarmalıyıq. Cinayətlərin baş verməsini aşkar müşayiət etmək olmaz. Dövlət qurumları xüsusi iş aparmalıdırlar. Çünki bu hadisələr sadəcə vətəndaşlar arasında tək-tük halda baş vermir, artıq kütləviləşib".

Paytaxtda yolda "yarışan" sürücülər saxlanıldı

Bakının Suraxanı rayonunda sürət yarışı keçirən sürücülər saxlanılıb. Bakı Şəhər DYP İdarəsindən APA-ya verilən məlumata əsasən, "Mercedes" markalı, 77-YG-294 dövlət qeydiyyat nişanlı nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü Kərimov Mehdi Tahir oğlu və "Mercedes" markalı, 11-BH-180 dövlət qeydiyyat nişanlı nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü Abbasov Sadiq Famil oğlu avtoxuliqanlıq hərəkətləri etdikləri üçün Suraxanı Rayon Dövlət Yol Polisi Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb.

Sürücülər barəsində toplanmış materiallar baxılması üçün aidiyyəti üzrə Suraxanı Rayon Məhkəməsinə təqdim olunub. Məhkəmənin qərarına əsasən, sürücü M.Kərimovun sürücülük hüququ 2 il müddətinə məhdudlaşdırılmaqla, iki min manat, S.Abbasovun isə sürücülük hüququ 2 il müddətinə məhdudlaşdırılmaqla, iki min beş yüz manat məbləğində cərimə olunublar.

bəke üzərində olan qeydlərdən, yaxud dostlarınızdan, qohumlarınızdan götürüb.

Şəxsi imkanlarınızı, varınızı, pulunuzu sosial şəbəkələrdə nümayiş etdirib diqqət çəkməyin. Cinayətkar qruplar tərəfindən profil və səhifə paylaşımınız, rəyləriniz nəzərdən keçirilir. Dostlarınız vasitəsilə sizi kimsə axtararsa, ehtiyatlı olun, həmin şəxsle ünsiyyət yaratmayın.

Kibercinayətkarlıq - talmalar tək oğurluq əməllərini əhatə etmir. Sosial şəbəkələrdə dələduzluq halları da geniş vüsət alıb. Onlarla vətəndaş dələduzluq hallarının qurbanı olub. Təkcə ötən gün - mayın 13-də baş verən hadisələrə baxaq: ayrı-ayrı vətəndaşlara məxsus bank kartlarından aldatma üsulu ilə 9000, 8485, 370, 425, 1482, 350, 165, 1420, 165, 140, 3000, 150, 350, 600, 3100, 360, 2700, 50, 25, 700, 2181 manat, 471 və 1850 ABŞ dolları məbləğin-də pul vəsaitləri talanıb.

Faktların təhlili göstərir ki, vətəndaşlar Instagram, Telegram, Facebook, Tik-Tok-da səhifə, kanal və platforma-

kart məlumatlarını bizə verin, ora göndərək, 700 min sizin olacaqdır. Sizinlə orada əlaqə saxlanılıb 1 milyon dolları təhvil alacaqlar. Vətəndaş bütün məlumatları həmin şəxsə verib, 5 saniyə ərzində bank kartında olan 7377 manat pul çıxarılıb".

Bəs bu talançıların tələsinə düşməmək üçün vətəndaşlar nə etməlidirlər? Şəxsi məlumatları yalnız kimə və nə zaman vermək olar? Onlayn alış-veriş zamanı nəyə diqqət etmək lazımdır?

Azərbaycan İnformasiya və Kommunikasiya Texnologiyaları Sənayesi Assosiasiyası İdarə Heyətinin sədri, İKT üzrə mütəxəssis Elvin Abbasov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı. O dedi ki, hər il ölkədən daha çox kibertalançılıq, kiberdələduzluq, ümumilikdə kibercinayətkarlığın miqyasının artdığı müşahidə edilir: "Həm ölkə iqtisadiyyatına, həm də bizneslərə, təqaüd, pensiya alan insanlara kifiyyət qədər narahatlıq törədən kibertalançılıq faktlarının geniş miqyas aldığını görürük.

Adətən bizə tələb olunur ki, vətəndaş nə isə etməlidir. Burada yanaşma düzgün olmalıdır. Azərbaycanda insanların rəqəmsal səriştəliyi kifayət qədər deyil. Xüsusən də ahi, pensiya yaşında olanlar, hətta tələbələr belə, bu sahədə bilgisizdir. Universitetdən gələn təcrübəçilərə baxırıq ki, onlar 4 il ərzində rəqəmsal sahədə oxuduqları halda, heç rəqəmsal səriştəlilik əldə etməyiblər. Ölkəmizin ümumi vəziyyəti ki, bu, bizdə zəifdir. Gələcəkdə istənilən səviyyəyə çatacaq, amma biz bu günə düşüürük. Bir-iki nəfər olsa o məsuliyyəti vətəndaşın üstünə ata bilərik. Deyə bilərik ki, vətəndaş diqqətli olsun və sairə. Amma bu kütləvi hal alanda dövlət qurumları məsələyə xüsusi yanaşmağa məcburdur. Azərbaycanda kiberdələduzluqla bağlı xüsusi status yaradılmalıdır. Məndə məlumatlar var, vətəndaşın pulu bankdan oğurlanıb, o xaricə çıxarılmayıb, Azərbaycanda digər bankdadır. Vətəndaşın pulunu bankdan çəkiblər, pulu başqa bankla qoyublar. O pul 20-30 gün ölkə-

Ekspert əlavə edib ki, kütləvi hal olduğu üçün qurumlar məsuliyyəti yalnız vətəndaşın üzərinə atmaqdan vaz keçməlidirlər: "Qurumlar vətəndaşları qorumaq üçün banklar qarşısında öhdəlik qoymalıdır ki, onlar onlayn bank, "secury"ni gücləndirsinlər. Dələduzlar istəsələr də rahat imkanlar əldə edə bilməsinlər. Ödəmə sistemlərində böyük problemlər var, PİN kodu yazanda cərimə açıq gəlir və dələduzlar ondan istifadə edirlər. Vətəndaşa reklam edirlər ki, bu saytdan cərimələrini ödə, bu qədər "keşbek" qaytaracağıq. Vətəndaş da gedir, ora PİN kodunu yazır, dövlətə olan cəriməsini görür, pulu ödəyir. O sistem də açıq ödəmə sistemlərindən vətəndaşın cəriməsini öz dələduz saytında göstərir, yeni real bir ödəmə saytı kimi özünü göstərir, insanların kart məlumatlarını da əldə edir, pulunu da oğurlayır. Bu o deməkdir ki, Azərbaycanda kiberdələduzluq şəraitinin formalaşmasında həm bankların sadə təbiiqlərinin, həm də ödəmə şirkətlərinin rolu var. Mən demirəm gü-

nəli var, onlar bunu istəmirlər. Sadəcə, onlar istəməsələr də buna şərait yarada bilərlər. Onlar öz bizneslərini bir az çətinləşdirməlidirlər. Qoy çətin olsun, amma vətəndaşın pulu oğurlanmasın. Bunun üçün dövlət qurumları tərəfindən bir komissiya yaradılmalıdır. Bu komissiya tərəfindən banklar qarşısına öhdəlik qoyulmalıdır. Dövlət qurumları bu məsələnin Milli Məclisdə müzakirəyə çıxarılmasını təklif etməlidirlər".

IT mütəxəssisi David Emm kriminalların pulu necə oğurladıqlarını BBC-ə izah edib. Qeyd edilir ki, kibercinayətkarlar əvvəlcə bankların iş strukturunu öyrənməyə nail olurlar. Bunun üçün onlar hədəf seçdikləri bankın kompüterlərinə elektron poçt göndərirlər. Hakerlər göndərdikləri məktubları maksimal dərəcədə etibarlı ünvandan gəldiyinə bənzədirlər. Nəticədə həmin məktubu almış bank əməkdaşında şübhə yaranmır və o, məktubu ağır. Məktuba qoşulmuş əlavədə isə hackerlər bank işçisinə gizli Troyan virusunun kodunu da göndərirlər. Viruslu məktub bank işçisi tərəfindən açıldığı anda həmin kompüter virusu içə düşür və bankın kompü-

terlərinə yayılmağa başlayır. Hakerlərin göndərdiyi virus bütün bank əməliyyatlarını, əməkdaşların şəxsi məlumatını, parol və loginlərini yadda saxlayaraq məlumatı kibercinayətkarlara ötürür. Növbəti mərhələ bankın işi xırdalıqlarına qədər öyrənilmədən sonra başlayır.

Xakerlər virusun göndərdiyi məlumatlar əsasında bank əməkdaşının keçirdiyi əməliyyatları dəqiqliyinə qədər təkrarlayırlar. Bu halda saxta bank əməliyyatını həqiqi bank əməliyyatından seçib ayırmaq mümkün olmur, çünki bank kompüteri aldığı əmrin bank əməkdaşından gəldiyini zənn edir. Bank kompüterlərini özlərinə tabe etdikdən sonra, kibercinayətkarlar həmin bankdakı pulları xarici bank hesablarına köçürməyə başlayırlar. Hakerlər eləcə də bankomatlara günün müəyyən saatında və dəqiqəsində pul çıxarmaq əmrini verə bilərlərmiş. Onların müəyyən etdikləri vaxtda hədəf keçmiş bankomatın önünə dəstənin göndərdiyi adam yaxınlaşıb bankomatdan çıxan pulu götürüb aradan çıxarmış...

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

tam müstəqil sayılır ki, ərazisində başqa ölkənin hərbi bazası yoxdur. Hətta Türkiyədə də var - İncirlikdəki ABŞ bazası).

Son proseslər də göstərdi ki, çevik və ağıllı diplomatiya aparılırsa, bu, tamamilə mümkündür. Əlbəttə, Rusiya hərəkətləri çox da proqnozlaşdırılan dövlət deyil. Bütün hallarda vacibdir ki, nə o bizə, nə də biz ona düşməyə çevrilək. Daha bir səbəbə: bu ölkə Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün böyük və ən sərfəli bazardır. Üstəlik, orada yüz

Türkiyədə yeni çevrilis cəhdi - Ərdoğan təcili iclas keçirdi

Musavat.com xəbər verir ki, prezident Ərdoğan Türkiyədə çevrilis təhlükəsi ilə əlaqədar təcili iclas çağırıb.

"Türkiyə" qəzetinin yazdığına görə, daha əvvəl Ankara Təhlükəsizlik Müdirliyindən bir neçə əməkdaş işdən çıxarılıb. Onlar "Ayxan Bora Kaplan" cinayət təşkilatı ilə əlaqədə olmaqla ittiham olunublar. Rəqəmsal materialları ələ keçirmək ittihamı ilə işdən qovulan polis məmurlarının evlərində axtarış aparılıb.

Prezidentin müttəfiqi, Milliyyətçi Hərəkət Partiyasının (MHP) sədri Dövlət Baxçalı parlamentdəki fraksiya iclasında bildirib ki, baş verənlər Ərdoğanı devirmək üçün sui-qəsdin olduğunu göstərə bilər. Bununla əlaqədar olaraq, Baxçalı əməliyyatları yalnız bir neçə polis əməkdaşının işdən çıxarılması ilə məhdudlaşmamağa çağırıb.

Nəşrin məlumatına görə, Baxçalının açıqlamalarından sonra Ərdoğan prezident iqamətgahında ölkənin ədliyyə naziri Yılmaz Tunc və Milli Kəşfiyyat Təşkilatının rəhbəri İbrahim Kalınla təcili gecə görüşüb.

Azərbaycan rəhbərliyi gərəkəndə digər postsovet ölkələrinin həsəd apara biləcəyi unikal presedentlər yaratmaqdadır. Bundan ötrü dövlət sükani arxasında siyasi populistin deyil, müdrik və uzaqgörən, bölgədəki və dünyadakı prosesləri

ağıllı təhlil edib milli maraqlara uyğun düzgün nəticə çıxaran, strateji düşüncə qabiliyyətinə malik liderin durması kifayətdir.

Nə yaxşı ki, bu xüsusda dövlət və millət olaraq bəxtimiz gətirib...

□ **Siyaset şöbəsi,**
Musavat.com

Qəbələdən Xocalıyadək...

Bakının unikal 15 may presedenti

Azərbaycan tarixinə pozitiv işarə ilə düşəcək günlərdən biri də şübhəsiz, 15 may olacaq. Xocalıda Rusiya sülhməramlılarının Qarabağ bölgəsindən çıxarılmasına həsr olunmuş tədbiri nəzərdə tuturuq. Hansı tədbirdə ki, hər iki ölkənin yüksəkrütbəli hərbiçiləri iştirak ediblər.

Bəllidir ki, Rusiya kontingenti 2020-ci il noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəfli Bəyanata əsasən Azərbaycan ərazisində müvəqqəti olaraq yerləşdirilmişdi. Daha sonra, yeni məlum hadisələrdən sonra iki ölkənin ali rəhbərliyi onların ərazimizdən vaxtından əvvəl çıxarılması barədə qərar qəbul edib.

Bu olay əlbəttə, ən əv-

vəl iki dövlətin rəhbərləri - Prezident İlham Əliyev və həmkarı Vladimir Putin arasında mövcud olan etimadın növbəti təzahürüdür. Hər halda Rusiya hərbi kontingentinin postsovet məkanından belə dinc şəkildə, qalmaqalsız, qansız-qadasız çıxmasına dair çox az nümunə var. O da əgər varsa...

Yenə yada Qəbələ RLS-i düşür. Rusiyaya məxsus həmin hərbi obyekt 2012-ci ildə yenə məhz tərəflər arasında ən yüksək səviyyədə əldə olunmuş anlaşma əsasında, sivil qaydada bağlanmış, Bakı və Moskva arasında heç bir insident ya-

şanmamış, ikitərəfli əlaqələrə hər hansı xələl gəlməmişdi. Rusiya kimi böyük, qonşu dövlətlə gərginliyə heç lüzum da yox.

Milli maraqlarımız da elə bunu diktə edir ki, şimal qonşumuzla strateji müttəfiqlər ola bilməsək də, heç olmasa, mehriban qonşuluq münasibətləri saxlayaq. Ancaq ərazimizdə hər hansı rus hərbi bazası və ya kontingenti olmadan. Hərbi doktrinamız da Qoşulma Hərəkatının fəal üzvü kimi Azərbaycanda başqa ölkənin hərbi bazasını istisna edir. Bir növ neytral dövlət statusu.

(Yeri gəlmişkən, müasir standartlara görə, o ölkə

minlərlə azərbaycanlı əməkmiqrantı çörək qazanır.

Əslində Azərbaycan onsuz da Türkiyə hesabına de-facto NATO tipli 5-ci nəsil ordu quruculuğu içindədir. Sakitcə, hay-küysüz öz işini görür. Üstəgəl, qardaş ölkə ilə ən yüksək səviyyədə imzalanmış Şuşa Bəyannaməsi var. Hansı ki, iki dövlətin parlamentləri tərəfindən ratifikasiya edilib. Bu da o anlama gəlir ki, Azərbaycan və Türkiyədə kimini iqtidar olmasından, hakimiyyətlərdən asılı olmayaraq, zəruri anda qarşılıqlı hərbi kömək mexanizmi dərhal və qeyd-şərtsiz işə düşəcək.

Qayıdaq Xocalıya.

Azərbaycan və Belarus XİN rəhbərləri Bakıda görüşdülər

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ölkəmizdə səfərdə olan Belarus Respublikasının xarici işlər naziri Sergey Aleynik ilə görüşüb.

XİN-dən APA ttps://apa.az/-ya verilən xəbəre görə, nazir Ceyhun Bayramov və nazir Sergey Aleynik arasında keçirilən təkbətk görüş daha sonra hər iki tərəfin nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə davam etdirilib.

Görüşdə Azərbaycan və Belarus arasında mövcud strateji tərəfdaşlıq münasibətlərindən irəli gələn məsələlər, Belarus Prezidentinin ölkəmizə planlaş-

dırılan dövlət səfərinə hazırlıq məsələləri, habelə regional vəziyyət müzakirə olunub.

Tərəflər iki ölkə arasın-

da diplomatik münasibətlərin qurulmasından ötən 30 ildən artıq müddət ərzində iqtisadiyyat, ticarət, emal sənayesi, kənd təsərrüfatı,

nəqliyyat, turizm, əczaçılıq, yüksək texnologiyalar, humanitar və s. istiqamətlər üzrə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq gündəliyinin forma-

laşmasını məmnunluqla qeyd ediblər. Xüsusilə, iqtisadi sahədə əməkdaşlığın genişləndirilməsində yaxın günlərdə növbəti iclasının keçiriləcəyi iqtisadi əməkdaşlıq üzrə birgə Hökumətlərərası Komissiyanın əhəmiyyətli rol oynadığı diqqətə çatdırılıb.

İki ölkənin liderləri arasında intensiv təmasların mövcud siyasi dialoqun inkişafında müstəsna rolundan bəhs edən nazir Ceyhun Bayramov, Belarus Prezidentinin ölkəmizə dövlət səfərinin, habelə səfər çərçivəsində müxtəlif sahələr üzrə sənədlərin imzalanacağına əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib.

Mövcud strateji tərəfdaşlıq xarakterli ikitərəfli münasibətlərin regional və beynəlxalq çoxtərəfli platformalar, o cümlədən BMT, ATƏT və MDB çərçivəsində uğurla davam etdirildiyi

bildirilib.

Qarşı tərəf, həmçinin postmünaqişə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət və realiaqlar, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri, bu istiqamətdə əməkdaşlıq imkanları barədə ətraflı məlumatlandırılıb.

BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransından bəhs edən nazir Ceyhun Bayramov, sədrliyimiz müddətində tərəfdaşlarımızın dəstək və aktiv iştirakçılığına əhəmiyyət verdikimizi diqqətə çatdırıb.

Görüş zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Nazir maaşına əlavələr ABŞ-da biznes qurmağa yetirmi? - Məmmədیارovun qeyri-səmimiliyi

Fikrət Yusifov: "Nazirin maaşı ilə xaricdə neinki villa, adi mənzil alması da mümkündür"

Sabiq xarici işlər naziri Elmar Məmmədیارov artıq evdən işləmir. O, son vaxtlar fəallaşmış, kitab çap etdirir və mediada tez-tez görünür, müsahibələr, şərhlər verir. Məmmədیارov son olaraq İTV-yə müsahibəsində övladlarının biznesi, ABŞ-da mülk alması məsələsinə də toxunub, amma qeyri-səmimi şəkildə.

Dedi yəni belə çıxıb ki, ABŞ-da evi, qurduqları biznesi sadəcə maaşı ilə əldə edib.

O bildirib ki, aldığı pul onu qane edirdi: "Aldığım maaşa əlavələr də olunurdu. Mənim səfir diplomatik rütbəmə, həm də nazir kimi digər xərclərə görə əməkhaqqıma olunan əlavələri və təchizat xərclərini də nəzərə alsaq, aldığım məbləğ kifayət qədər münasib idi. Elə bilirsiniz, nazir olduğum dövrdə yalnız maaşla dolanmışam? Ümumiyyətlə deyə bilərəm ki, mənim sıxıntımlarım olmayıb. Həyatım boyu kasıb insan olmamışam. Atam akademik idi, mən hələ 1988-89-cu illərdə Sovet İttifaqında dollarla maaş alırdım".

Sabiq nazir onu da əlavə edib ki, 13 ilə yaxın bir müddətdə Birləşmiş Ştatlarda yaşayıb və hər zaman yüksək əməkhaqqı alıb.

Məmmədیارov düz müdahişir? Nazir maaşına əlavələr ABŞ-da mülk almağa, övladlarına xaricdə mülklər almağa yetirmi?

Sabiq maliyyə naziri Fikrət Yusifov "Yeni Məşavət"ə deyib ki, Azərbaycanda nazir postunu tutan şəxsin maaşı ilə özünə xaricdə neinki villa, adi mənzil alması da mümkündür: "Nazir olduğum dövrdə biz indiki manatın ekvivalentində 250-300 dollar maaş alırdıq. 30-40 faiz də əlavələr olurdu. İndinin özündə nazirlərimiz əlavələrlə bərabər bu məbləğin 10-12 qatını alırlar. Yeni bu pul ailənin xərclərini və digər xərcləri də nəzərə alsaq, xaricdə villa almağa, biznes qurmağa yetməz. Bu məsələ real deyil".

□ **Elşən MƏMMƏDİLİYEV,**
"Yeni Məşavət"

Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqları intensivləşib. Sazişlə yanaşı, Ermənistanla kommunikasiyaların açılması, normal qonşuluq siyasətinə keçid müzakirə mövzusu. Onilliklər boyunca düşmən olmuş dövlətlərin, xalqların normal qonşuluğa keçidi heç də asan deyil və bu zaman böyük əmək sərfi tələb edilir. Bu prosesdə təkəsi siyasət dairələr yox, həm də parlament və xalq diplomatiyasının da rolu olmalıdır.

Görünən budur ki, artıq parlament rəhbərliyi səviyyəsində də prosesə start verilir. Belə ki, Azərbaycan və Ermənistan parlamentlərinin sədrləri - Sahibə Qafarova və Alen Simonyan arasında görüş mayın 16-da Cenevrədə keçiriləcək.

Mümkündürmü bundan sonra deputatların təmasları artırsın? Eyni zamanda xalq diplomatiyasına da başlamaq effektiv sayıla bilərmi? Bunun üçün nə edilməlidir? Kimlərə bu mandat verilə bilər?

Deputat Azər Badamov parlamentlərarası əməkdaşlığın qurulmasından danışmağın erkən olduğunu söylədi: "Qonşu dövlətlər arasında müharibə və düşmənçilik əbədi davam edə bilməz. Belə ki, müharibənin döyüş meydanında başa çatması ölkələr arasında

münasibətlərin yenidən formalaşmasına fürsət açır. Bu baxımdan, uzun çəkən Azərbaycan-Ermənistan müharibəsinin başa çatması ölkələrarası münasibətlərin normalaşdırılması üçün yeni imkanlar yaradıb. Bu imkanlar vasitəçisiz ikitərəfli danışıqlar aparılmaqla uzun illər həll olunmayaraq qalmış məsələlərin həll olunmasına yol açır. Bu baxımdan, Azərbaycanla Ermənistan arasında son zamanlar baş verən proseslər ölkələrarası münasibətlərin pozitiv ruhda inkişaf etdiyini göstərir. Bu prosesin daha da sürətlənməsi və genişləndirilməsi üçün parlamentlər səviyyəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə və xalq diplomatiyasının işə salınmasına ehtiyac var. 16 sentyabrda Cenevrədə parlament

Sülh üçün parlament və xalq diplomatiyası - təcrübə...

Azər Badamov: "Deputatlar xalqın elçiləridir, onların təmaslarının yaranması xalqların yaxınlaşmasına və düşmənçiliyin aradan qalxmasına xidmət edəcək"

sədrləri Sahibə Qafarova və Şahinoğlunun fikrincə, Alen Simonyan arasında keçirilməsi nəzərdə tutulmuş görüş münasibətlərin normalaşması prosesinə yeni bir impuls verəcəkdir. Biz Azərbaycanla Ermənistan arasında davam edən münaqişənin və düşmənçiliyin tarixinə baxsaq görərik ki, bu düşmənçilik ermənilər tərəfindən miflər üzərində xəyallar qurulması nəticəsində baş verib. XXI əsr isə miflər və xəyallar dövrü deyil. İndi həyata real baxılan zamanıdır. Ona görə də mövcud reallığı dəyərləndirərək ölkələrarası münasibətlərin normalaşdırılması prosesinə ədalətli prizmadan baxılmalı və bütün mümkün imkanlardan istifadə edilməklə prosesin sürətlənməsinə töhfə verilməlidir. Parlamentlərin sədrləri arasında keçirilən görüşlər parlamentlərarası əməkdaşlığın formalaşdırılması üçün gələcəkdə yeni imkanlar açacaqdır. Amma parlamentlərarası əməkdaşlığın yaranması və parlamentlərarası işçi qruplarının formalaşdırılması üçün ilk növbədə dövlətlərarasında sülh müqaviləsi rəsmi olaraq imzalanmalıdır. Çünki dövlətlərarası rəsmi sülh yoxdursa, parlamentlərarası əməkdaşlığın qurulmasından danışmaq hələ tezdir. Amma biz, deputatlar olaraq xarici səfərlərimiz zamanı Ermənistandan olan həmkarlarla görüşlər keçirməli və ölkələrarası münasibətlərin normalaşdırılması prosesinə parlament səviyyəsində dəstək verməliyik. Çünki deputatlar xalqın elçiləridir, onların təmaslarının yaranması xalqların yaxınlaşmasına və düşmənçiliyin aradan qalxmasına xidmət edəcək.

Cənubi Qafqaz tarixən münaqişələrin və müharibələrin baş verdiyi region olub. İndi isə gördük ki, müharibələr və münaqişələr heç kimə xeyir vermir. Ona görə də, bu münaqişələrin davam etməsi üçün bütün imkanlar səfərbər olunmalı və Cənubi Qafqaz regionuna ədalətli sülhün gəlməsi üçün daha çox işləməliyik".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan

Şahinoğlunun fikrincə, Azərbaycanla Ermənistan arasında dialoq müxtəlif səviyyələrdə intensivləşib: "İki ölkənin lideri - prezident İlham Əliyevlə baş nazir Nikol Paşinyan arasında, o cümlədən xarici işlər nazirləri Ceyhun Bayramovla Ararat Mirzoyanla yanaşı, parlament sədrlərinin görüşləri də artmaqdadır. Azərbaycan və Ermənistan parlamentlərinin sədrləri Sahibə Qafarova ilə Alen Simonyan arasında növbəti görüş mayın 16-da Cenevrədə gerçəkləşəcək. Bundan əvvəl, parlament sədrləri martın 22-də eyni şəhərdə görüşmüşdülər. Bu görüşlər sülh və çərçivə sazişinin imzalanması tarixinə yaxınlaşdırır. Görüşlərin intensivləşməsinin başqa bir əhəmiyyəti də var, ortam yumşalır, tərəflər bir-birlərinə qarşı sərt ritorikadan çəkinməyə başlayırlar. Qarşımızda Türkiyə-Yunanistan münasibətləri nümunəsi var. İki ölkə arasında mübahisə yaranan mövzularda baxmayaraq, Ankara ilə Atina mübahisələri dərinləşdirmək və bununla qarşıdurmanı gücləndirmək əvəzinə, ortaq nöqtələr tapmağa imkan verən siyasətə üstünlük verməyə başlayırlar. Azərbaycanla Ermənistan arasında dialoq jurnalistlərin və ictimaiyyət nümayəndələrinin qatılması da faydalı olar. Torpaqlarımız işğal altında olduğu illərdə beynəlxalq təşkilatlar iki ölkənin siyasətçiləri, ekspertləri, jurnalistlər və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri arasında müxtəlif görüşlər təşkil edirdi. Mən də təxminən 15 il ərzində xalq diplomatiyası çərçivəsində qarşı tərəfin nümayəndələri ilə müxtəlif görüşlərdə iştirak etmişəm. Münaqişənin həlli üçün müzakirələr sərt keçirdi, ermənilər Azərbaycanla əlaqələrin bərpasını arzulasalar da, bunun Qarabağın Azərbaycanın nəzarətinə keçməsinə əldə etmədikləri söyləyirdilər. Biz isə əksinə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və Qarabağ üzərində suveren-

liyi təmin edilmədən iki ölkə arasındakı münasibətlərin normalaşmayacağını onlara anladırıq. Müzakirələrdə dünyada mövcud olan yüksək muxtariyyət modellərini ermənilərlə müzakirə etməyə çalışırıq, bundan faydalanırıq. Onların fikrincə Qarabağ məsələsi artıq onların xeyrinə həll edilmiş və bu mövzuya qayıtmaq istəməyirdilər. Biz isə bu mövzu müzakirə edilmədən bölgədə sülh və əməkdaşlığın mümkün olmadığını izah edirdik. Qəbul etmədik və biz bütün istəklərimizə əsaslanaraq nail olduq, yüksək muxtariyyətə də ehtiyac qalmadı. Doğrudur, keçmiş illərdə xalq diplomatiyası münaqişənin həllini yaxınlaşdırmadı, əsas sözümüz dedik. Biz məsələni öz xeyrimizə həll etdiyimizdən bölgədə sülh və əməkdaşlıqda maraqlıyıq. Mənə elə gəlir ki, xalq diplomatiyası indi ümumi iş üçün daha faydalı ola bilər. Sadəcə qarşı tərəfdən reallıqları anlayanlarla ünsiyyət qurulmasına ehtiyac var. Çünki, sülh əldə ediləndən sonra onsuz da müxtəlif səviyyələrdə ünsiyyət qurulacaq, bu çalışmaları həmin tarixi gözləmədən də başlamaq olar. Azərbaycanın xalq diplomatiyası ilə bağlı təşəbbüslərinin beynəlxalq aləm tərəfindən müsbət qarşılanacağını proqnozlaşdırmaq mümkündür. Bu isə beynəlxalq aləmdə anti-Azərbaycan mərkəzlərin mövqelərini zəiflədəcək".

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev isə qeyd etdi ki, sülh danışıqlarının gedişatında görüşlərin, müzakirələrin keçirilməsi normal haldır və bu prosesin in-

kişafına dəstək verir: "İndiyədək görüşlər Azərbaycan prezidenti ilə Ermənistan baş naziri arasında, xarici işlər nazirləri, baş nazirin müavirləri arasında mütəmadi olaraq keçirilib. Bu görüşlərdə konkret məsələlər müzakirə olunub və prosesin gedişatında praktiki olaraq müsbət nəticələr alınmasına çalışılıb. Hesab edirəm ki, bu görüşlərin olması çox vacibdir və davam etdirilməsi lazımdır. Parlament sədrləri arasında baş tutan ilk görüş və may ayının 16-da gözlənilən ikinci görüş isə parlamentlərarası diplomatiyanın bərpasına xidmət edir ki, indiki zamanda bu da vacib amildir. Amma hesab edirəm ki, hələ bir müddət bu şəkildə olaçaq görüşlər sədrlər səviyyəsində aparılacaqdır. Çünki, hələ münasibətlərdəki tarazlıq bu görüşlərin, həmçinin parlament üzvləri ilə aparılmasına imkan vermir. İki dövlət arasında hələ sülh müqaviləsi bağlanmamış parlament üzvləri səviyyəsində görüşlərin keçirilməsinin elə bir əhəmiyyətini görmürəm. Gələcəkdə sülh müqaviləsi bağlandıqdan sonra neinki parlament üzvləri, eyni zamanda müxtəlif sahələrin rəhbərlərinin, mütəxəssislərinin tərəflər arasında qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərlə bağlı görüşləri ola bilər. Bu görüşlərin davamı olaraq ondan sonrakı etaplarda tədricən xalq diplomatiyasına keçid edilə bilər. Hələlik isə proseslərin həssas zamanında indiyədək mövcud olan danışıqlar formatının qalması düşünürəm ki, daha məqsədəuyğun olar".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Məşavət"

Azərbaycan hər nə qədər İranla münasibətlərin düzəlməsində maraqlı olsa da, Tehran terror mahiyyətli siyasətindən əl çəkmir və təhdidlər yağdırır. Tehran-dakı səfirliyimizə qarşı həyata keçirilən terrordan sonra İran faktiki olaraq Azərbaycanı "narkotik hücumu"na da start verib. Hər gün bir neçə İran vətəndaşı Azərbaycana narkotik gətirmək istəyərkən yaxalanır. Bunun da bir zəhərli siyasət olduğu istisna deyil.

İndi isə İran rəhbəri Əli Xameneinin ofisinin mətbu orqanı sayılan "Keyhan" qəzeti Qəzza məsələsi ilə bağlı dərc etdiyi məqalədə Azərbaycan Respublikasına qarşı təhdidedici ifadələr işlədib.

Axar.az xəbər verir ki, məqalə "Əgər etinasızlıq etsəniz, İsraildən sonra növbə sizdədir!" başlığı ilə dərc olunub. Qəzetin əməkdaşı və yazının müəllifi Məsud Əkbəri məqalənin bir neçə yerində İsrail-Azərbaycan münasibətlərinə toxunub, İsrailin enerji ehtiyacının yandan çoxunun Azərbaycan nefti hesabına təmin olunduğunu vurğulayıb.

Bildirilib ki, Asiyadan Hind okeanı-Ədən körfəzi-Bab əl-Məndəb boğazı və Qırmızı dəniz marşrutu vasitəsilə İsrailin Eylat limanına mal daşınmalarının qarşısı husilər tərəfindən alınır: "Qeyd etdiyimiz başqa bir strateji marşrut var, o isə Bakı-Tiflis-Ceyhan kəməridir. Bu dəhlizin pozulması sionist rejimin bütün iqtisadiyyatında böhrana səbəb ola bilər".

Xaricdə fəaliyyət göstərən İran hökumətinə müxalif ekspertlər "Keyhan" qəzetinin bu ifadəsini kəməre qarşı tənqibət çağırışı kimi dəyərləndiriblər.

Qeyd edək ki, "Keyhan"-ın baş redaktoru radikal mövqeyi ilə tanınan Hüseyn Şəriət-mədari birbaşa Əli Xameneinin göstərişi ilə bu vəzifəyə təyin olunub. Burada gedən yazılar İranın rəhbəri Əli Xameneinin başçılıq etdiyi mühafizəkar qanadın - SEPAH və ETTELAAT-ın mövqeyini əks etdirir.

İran niyə dayanmır? Nədən onun özü üçün gərginlik yarandığı bir vaxtda Azərbaycanı qazanmaq əvəzinə, yanlış siyasət aparır?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadi və siyasi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov İran kimi rejimlərin ancaq bu cür üsullarla ayaqda qaldığını bildirdi. Onun sözlərinə görə, İranın bir dövlət kimi mahiyyəti on illərdir ki, ortadadır: "Əslində, molla tefəkkürü ilə bundan artıq dövlət idarəçiliyi də mümkün deyil. Dini əlində silah edib, dövlətini İslam fədaisi kimi dəyərləndirən, İslam bayrağı altında İslama uyğun olmayan çirkin əməllərlə - terrorla uğraşan bu rejimin ayaqda qalmasının başqa yolu da yoxdur. Bu rejim mülkəyükrəmli, köpməli, onun siyasətinə qarşı gedənlərə isə hədə-qorxu gəlməlidir. Belə

İran yenə əndazəni aşdı - növbəti təhdidə Bakıdan reaksiya

Politoloq: "SEPAH başda olmaqla mühafizəkar qanad Azərbaycanla daimi gərginlikdə maraqlıdır, çünki..."

rejimlərin başqa yaşam tərzə mümkün deyil. Qərbi söyən, başına yaylıq bağlamış molların övladları bu gün Qərbdə, biznesləri Qərbdə, milyardlarla yatırımları Qərbdə, milyardlarla dollar investisiyaları Amerika Birləşmiş Ştatlarında... Sual olunur ki, bütün bunlar ortadaykən bunlar Qərbə necə düşmən ola bilərlər? Oynayırlar! Ancaq dəvə kimi başlarını qanqalın içinə soxsalar da, gövdələri bütün dünyanın gözləri qarşısındadır. İran rejimi 50 ilə yaxındır ki, gecə-gündüz İsraili yer üzündən siləcəyi ilə hədələyir. Rejim nəhayət ki, İsraildən "icazə alıb" ona birbaşa raket hücumu etdi. Ağilları ol- saydı, özlərini belə biabır etməzdilər. On illər boyunca ya- ratdıqları silahların "gücünü" bütün dünya gördü və güldü.

İndi Azərbaycanı növbəti dəfə təhdid edirlər. Bu gün Azərbaycan bölgədə söz və güc sahibi olan bir dövlətdir. Onun Türkiyə kimi hərbi mütəfiqi var. Türkiyə NATO-nun ikinci hərbi gücüdür. Bunlar anlamırlar ki, Azərbaycanı təhdid etmək, Türkiyəni təhdid etmək deməkdir. Bunlar anlamırlar ki, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinə qarşı tənqibət törətmək bu kəmərin mövcudluğunda maraqlı olan böyük güclərin qarşısındadır nə demək ola bilər? Ağilları itiriblər və bu durumda da sərsəm bəyanatlar verərək öz varlıqlarını ortaya qoymaq istəyirlər. Ancaq unutmasınlar, bölgədə gedən böyük geosiyasi proseslər nə ilə nəti-

cələnəcək. Bütün hallarda bu proseslərin İranın xeyrinə başa çatmayacağı tam aşkardır. Özündən dəfələrlə güclü olanların ünvanına "sizi məhv edəcəyik", "sizi yer üzündən siləcəyik" kimi hədə-qorxuların sonu heç vaxt yaxşı olmur. İran rejimi üçün də bu çilgənliklər yaxşı qurtarmayacaq. Bu proses gedir, onun başa çatması zamana bağlıdır. Bu zaman isə çox da uzaqda deyil...

Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyası sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı cənub qonşumuzun genofondumuzu məhv etmək üçün tam hərə-kətə keçdiyini söylədi: "İran molla rejiminin Azərbaycana qarşı təhdidlərinə, hədə-qorxularına baxdıqda, tam əmin olursan ki, bunlar düşmənçilik, nifrət siyasətindən əl çəkməyiblər, dayanmayıblar. Bizim bir yaxşı el məsəli var: nə çalırsan, çal, mən "heyvagülü"nü oynayacam. İranın Azərbaycana qarşı ən böyük məkrli siyasətindən biri də gənclərimizin narkotiklə məhv olunmasıdır. Bunu dövlət siyasəti kimi həyata keçirirlər. Heç şübhəniz olmasın ki, İran Azərbaycana göndərdiyi qədər narkotiki başqa ikinci bir ölkəyə göndərmiş olsun. Savadlı gənclərimizin olmaması üçün bunu edir. Gələcək genofondumuzun məhv olması üçün bunu edir. Yenə də bizi dost İsrailə əməkdaşlıqda ittiham edir. Axı sən kimsən ki, müstəqil Azərbaycanı ən ya-

xın dost ölkə olan İsrailə yaxın münasibətə görə qınaya-san?! Dünyanın ən güclü diasporuna, lobbiciliyinə sahib olan yəhudilər bizə siyasi və diplomatik dəstəyi əsirgəmir-lər. 44 günlük vətən müharibəsində Qərb bizə ən müasir silahları vermədi, ancaq İsrail bütün gücü ilə dəstək verdi. Ancaq İran müsəlman torpağında olan məscidlərdə donuz saxlayan ermənilərə hər cür dəstək verir. Budur sizin müsəlmançılığınız? Biz İsraildən aldığımız silahlarla müsəlman məscidlərinin təhqir olunmasının qarşısını aldıq, məscidlərimizi təzədən Allahın evinə çevirdik. Heç bir şübhəmiz yoxdur ki, İran molla rejimi Bakı-Tiflis-Ceyhan neft kəmərinə hər hansı bir terror aktı törətməsin. İran dövləti bunu yaxşı bacarır. Səfirliyimizdə terror aktını, millət vəkili Fazil bəyə qarşı terroru törətmədilər? Uzun müddətdir din adı altında Azərbaycanda agentura şəbəkəsi qurmayıblar? Hər cür pislilikləri gözəldir. Zəti 32 ildir ki, durmadan bunu edirlər. Xalqımız da bunu çox yaxşı bilir. İranın bunu etməsinin əsasında da ikiye bölmüş Azərbaycan dayanır. Cənubda yaşayan 40 milyonluq Azərbaycan türkdən qorxurlar. Molla rejimi qorxur ki, günün birində Şimali Azərbaycan kimi Cənubi Azərbaycan da öz müqəddəratını təyin edə bilər və sonda 50 milyonluq Bütöv Azərbaycan yaranar. Bunun baş verməməsi üçün bizləre,

Şimali Azərbaycana hər cür pisliliklər edirlər. Bizim günahımız deyil ki, 1813 və 1828-ci il müqavilələri ilə Azərbaycanı ikiye bölmüsünüz".

Siyasi analitik Asif Nərimanlı isə İranın yersiz ittihamlarına bu cür reaksiya göstərdi: "İranda SEPAH başda olmaqla mühafizəkar qanad Azərbaycanla daim gərginlikdə maraqlıdır. Bunun kökün-

də Cənubi Azərbaycandakı soydaşlarımızı Arazın bu tayına düşmən etmək, onların münasibətini dəyişdirməkdir. Çünki İranda anti-İsrail təbliğatı, xüsusilə din üzərindən aparılır və bu, milli kimliyindən asılı olmayaraq, dini inancları olan əksəriyyətin mövqeyinə təsir edir. İran rejimi də Azərbaycanın İsrailə dəstək verməsi iddiasını daim gündəmdə saxlamaqla böyük çoxluğun Bakıya münasibətini öz maraqlarına uyğun formalaşdırmağa çalışır. Eyni zamanda dini öz siyasəti üçün alət olaraq istifadə edən İran rejimi Azərbaycanın inancılı kəsiminə də təsir etməyə, onların dövlətə ola münasibətini yönəltməyə cəhd edir. Halbuki, SEPAH-da Qüds adında elit bölmənin olmasına baxmayaraq, İran indiyə qədər fəələstinlilərin hüquqlarının qorunması, Qüds məsələsində Fələstinin üstünlük əldə etməsi üçün heç bir şey etməyib. Əksinə, bu gün Qəzzada baş verənlərin günahkarlarından biri də elə İrandır. Həması öz maraqlarına görə hücumu təşviq etdilər, nəticədə mülki insanların öldüyü hazırkı mənzərə yaranıb. Bütün bunlara baxmayaraq, İran İsrailə görə yerli-yersiz Azərbaycanı ittiham edir".

□ **Cavansir ABBASLI**
 "Yeni Müsavat"

Suriyadan daha 8 nəfər Azərbaycana gətirildi

Azərbaycan Respublikasının hökuməti tərəfindən görülmüş mərhələli və koordinasiyalı tədbirlər nəticəsində, 14 may 2024-cü il tarixində Suriya Ərəb Respublikasının münaqişə bölgələrinə getmiş 5-i uşaq və 3-ü qadın olmaqla 8 nəfər Azərbaycan Respublikası vətəndaşının ölkəmizə repatriasiyası həyata keçirilib.

Xarici İşlər Nazirliyindən APA-ya verilən xəbəyə görə, ilk növbədə repatriantların yeri, şəxsiyyəti və Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığına mənsubiyyəti müəyyən edilib.

Daha sonra İraq və Suriyadan Azərbaycan vətəndaşlarının repatriasiyasına məsul olan müvafiq dövlət qurumlarının nümayəndələri Türkiyə Respublikasına ezam edilib, repatriantların ilkin tibbi və psixoloji müayinəsini həyata keçirilməsi təmin olunub.

Türkiyə Respublikasının İstanbul şəhərindəki Azərbaycan Respublikasının Baş Konsulluğu tərəfindən müvafiq əlaqələndirmə işi aparılmaqla vətəndaşlarımız Azərbaycan Respublikasına qayıdış şəhadətnamələri ilə təmin olunub və onlar ölkəyə gətiriliblər.

Repatriantların sosial reabilitasiyası və cəmiyyətə reintegrasiyası istiqamətində müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının hökuməti tərəfindən xarici ölkələrin ərazisində silahlı münaqişənin qurbanına çevrilmiş Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının repatriasiyası üçün zəruri tədbirlərin görülməsi davam etdiriləcək

Xalqı daim xilas etmək lazımdır

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Gürcüstanda xarici agentlər qanunu qəbul edildi. Xalqın kütləvi etirazlarına baxmayaraq. Orda diqqət çəkən elementlər vardı. Məsələn, Avropa çempionatına vəsiqə qazanmış Gürcüstan milli futbol komandasının bəzi üzvləri də müxalifətin etirazlarını dəstəkləyirdi. Bizdə belə hal ömründə mümkün deyil. Maşallah, bizim futbolçular siyasətə qarışmır - hamısı elliklə iqtidarı dəstəkləyirlər. Ona görə də "Qəbələ" klubu güclülər dəstəsini tərk etdi. Əsas liqamızın 10 komanda qalması qərarını qüvvədə saxladılar. Buna da şükür. Komandaların hamısının sponsoru dövlətdirsə, başqa nə etmək olar?

Ümumiyyətlə, bizdə formalı, mündirli cəmiyyət hökm sürsə də vaxtaşırı forma və məzmun arasında dissonans, uyğunsuzluq yaşayırıq. Sanki biz hələ formalaşmamışıq. Təzəlikcə ölkə gündəmini məşğul edən, az qala həftələrlə müzakirə edilən iki mövzunu sizə xatırladıram: dükan mini yubkada giren qızın oradan qovulması əhvalatı və universitetlərin hansıdasa saqqallı tələbələr qapıdan buraxılmaması olayı. Bizim 21-ci əsrdə müzakirə elədiyimiz mövzulara baxın. Nə qədər qeyri-ciddi adamlar olduğumuzu isbat eləmirmi?

Hərçənd, adama deyərler Gürcüstana çox da baxmaq lazım deyil, orda prezidentin biri türmədədir, o biri isə təzə agent qanununa veto qoyacağına söz veribdir. Yəni, bizim rakursdan baxsaq orada tam dəlixana, dərbəyli, qeyri-sabitlik, xaosdur. Fikir müxtəlifliyini, diskusiyaları bəyənmirik. Bizim üçün ən düzgünü hamının eyni cür fikirləşdiyi rejimlərdir. Belə olanda baş ağrısı, məsulyyət də azalır axı. Sənin yerinə bütün qərar və qanunları çıxarırlar. Nəinki bu gününün və gələcəyinin, hətta keçmişinin də necə olmasına hökumət qərar verir. Sən də özün üçün şəllən. Arada uşaq pulu-zad istə, hətta uşağın olmasa belə.

Fövqəladə halların kimlərsə xilas etməsi xəbərləri və videoları həmişə maraqlıdır. Birini xəstəxanaya aparırlar. Başqası qayadan düşə bilmir. Üçüncüsü meşədə azır. Dördüncüsü hətta evin damındakı su çəninə təkəsi üstə girib orda qalmışdı. Sanki uca Azərbaycan xalqı özünü aparmağı bilmir, onun əlindən tutan, dik saxlayan, başını uca edən hökuməti olmasa biabırçılıq olarmış. Daim bu xalqı xilas etmək lazımdır. Biz heç qaz və nöyütdən düzgün istifadə qaydalarını da bilmirik. Biri hamamda boğulur ölür, başqası "Neft daşlarında" suya düşüb batır.

Hərçənd, nədənsə bu azərbaycanlılar qıraq-bucağa çıxanda alov püskürür, uçan quşu göydə yalın əllə yaxalayırırlar. Təzəlikcə bir rusdilli sayt yazmışdı: sən demə Rusiya baş naziri Mişustin müəllimin biznesini azərbaycanlılar fırladırlar. Mişustin özü Ukrayna savaşına görə embarqo altındadır, pulları verir bizim qədəslərə, onlar da Almaniyada ən böyük logistika (daşımaçılıq, nəqliyyat) şirkətlərindən birini açmışlar.

Görünür öz vətəninə nəinki peyğəmbər olmaq, heç biznes qurmaq da mümkün deyil. (Uzağı peyğəmbərlik biznesi qurmaq olar, ancaq bu başqa temadır).

Aktrisa Afaq Bəşirqızı 5 il qabaq dövlət başçısı ilə görüşdə aktyorların az maaş almağından gileylənmişdi. Onda deyəsən xahişə baxıldı, aktyorların pulu 50 faiz artırıldı. İndi hörmətli Afaq xanım yenidən ağlaşma qurub. Deyir aktyorlarımız dolana bilmir, bəziləri taksi sürməyə məcburdur.

Yəqin əlaqədar orqanlar tədbir görər, aktyorlarımız növbəti dəfə xilas edilər. Hətta indi ağılıma gəldi, əgər "Titanik" Kürdə batsaydı hökumətimizin sayəsində Leonardo DiKaprionun qəhrəmanı, rəssam Cek Douson xilas olunardı, salın üstündə sərgisi açılardı. Sərgiyə ad da fıkırlaşmışəm: "Bu son deyil, Douson".

Sonra da bəzi ağzıgöyçəklər deyir guya hökumət işləmir. Səfehlər. Özünü də yaxşı aparın, yoxsa hamınız indi taksi sürürdünüz...

Ermenistanda siyasi gərginliyin artdığı bir vaxtda ölkənin baş naziri Nikol Paşinyan Avropaya səfər edib. "Yeni Müsavat" xatırladır ki, o, Danimarkada keçirilən "Kopenhagen Demokratiya Sammiti"nə qatılıb.

Sammit çərçivəsində baş nazirin Danimarkanın ali rəhbərliyi, həmçinin tədbirin və beynəlxalq siyasi konsaltinq təşkilatı olan "Rasmussen Global"-ın təsisçisi, NATO-nun sabiq baş katibi Anders Foq Rasmussenlə görüşləri nəzərdə tutulub. Sırr deyil ki, hazırda Ermənistan gedən proseslər Qərbin maraqlarına ziddir, çünki bu, Qərbin adamı, "sorosçu" Nikol Paşinyanın devrilməsinə cəhdlərdir. Belə bir ərafədə Paşinyanın Avropaya səfəri təsadüfi sayılmır. Ekspertlər hesab edirlər ki, "demokratiya sammiti" bəhanədir, Paşinyan ora yeni təlimatlar və dəstək almağa gedir.

Ən maraqlısı odur ki, Paşinyan ona qarşı proses gücləndiyi bir vaxtda, Rusiyanın təzyiqlərinin daha çox artdığı dövərdə, Avropaya səfəri öncəsi açıq şəkildə Kremlə qarşı siyasətini bir daha ifadə edib. O, ölkəsinin Avropa İttifaqına üzvlüyünün mümkün-lüyü məsələsindən danışaraq "Ermənistanın Aİ-yə neçənci ildə üzv olmasını istərdiniz?" sualına Ermənistanın baş naziri sevinclə "Bu il" - deyə cavab verib. O da maraqlıdır ki, Paşinyan Azərbaycanla əldə olunan razılaşmaları sülh sazişinə əlavə etməklə, bu müqaviləni imzalamağın vaxtı çatdığını açıqlayıb. Ermənistan hökumətinin başçısı, həmçinin Azərbaycanla sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası barədə razılaşmaya da toxunub. O bildirib ki, bu sənəd 1991-ci ilə aid Almatı bəyannaməsinə əsaslanır: "Bu o deməkdir ki, delimitasiya zamanı biz sadəcə Sovet Ermənistanı ilə Sovet Azərbaycanı arasındakı inzibati sərhədləri əsas kimi götürməliyik. Almatı bəyannaməsinə əsasən, həmin sərhədlər iki ölkə arasında dövlət sərhədi kimi müəyyənləşdirilib".

Paşinyanın sözlərinə görə, sərhədlərin delimitasiyasının başlanğıcı 2022-ci il oktyabrın 6-da Azərbaycan, Fransa, Aİ liderlərinin və onun iştirakı ilə keçirilən görüşdə əldə olunub: "Bu, Praqada baş verib. Həzrətdə isə bütün bu razılaşmaları sülh müqaviləsində əks etdirməyin və onu imzalamağın vaxtıdır". O həmçinin "Sülh kəşiməsi" layihəsinə də toxunaraq, həmin təşəbbüsün tərəfləri arasında nəqliyyat əlaqələrinin bərpasına xidmət edəcəyini bildirib. Bəs, sülh prosesinin intensivləşdiyi bir vaxtda Paşinyana Avropada hansı təlimatlar verilə bilər?

Paşinyana Avropada hansı pozucu "ev tapşırığı" veriləcək... - Bakıdan mövqe

"Kopenhagen Demokratiya Sammiti"nə qatılan erməni baş nazir sülh mesajları ötürdü; Rusidan təzyiqlərin artdığı dövərdə onun Avropaya səfəri və bu il Aİ üzvü olmağı arzulaması Kremlə qarşı demarş sayıla bilər

Anti-Azərbaycan, anti-sülh dairələr onu növbəti dəfə pozuculuğa təhrik edə bilərmə, yoxsa əksinə, Paşinyan sülhün onun və Ermənistanın gələcəyi üçün yeganə yol olduğunu avropadakılara izah etməkdədir?

Yeri gəlmişkən, Danimarkada Nikol Paşinyana qarşı bu ölkədə yaşayan ermənilər piket keçiriblər. Erməni icmasının üzvləri "Rusvayçılıq" şüarı səsləndiriblər. Görünür ki, delimitasiyaya etirazlarını bildiriblər. Lakin hələlik Paşinyan danışıqlar prosesini korlayan bir bəyanat verməyib. Bəzi təhlilçilər sammitdə iştirakı Paşinyanın liberalların siyasi klubuna daxil olması ilə izah edirlər. Ekspertlərin fikrincə, keşiş və Kremlə bağlı siyasi güclərin aksiya keçirdiyi zamanda Nikolun Danimarka səfəri bir ismarıqdır: erməni xalqını meydana çağıranların ölkəni hara, Paşinyanın hara istiqamətləndirdiyi işarə edilir. Üstəgəl, Azərbaycan və Ermənistan parlamentlərinin sədrləri Sahibə Qafarova ilə Alen Simonyan arasında növbəti görüş mayın 16-da Cenevrədə gerçəkləşəcək. Bundan əvvəl parlament sədrləri martın 22-də eyni şəhərdə görüşmüşdülər. Bu görüşlər sülh və çərçivə sazişinin imzalanması tarixini yaxınlaşdırır. Görüşlərin intensivləş-

məsinin başqa bir əhəmiyyəti də var, ortam yumşalır, tərəflər bir-birlərinə qarşı sərt ritorikadan çəkinməyə başlayırlar.

Belə vaxtda - ikitərəfli danışıqların aparıldığı halda isə Lavrovun müavini üçtərəfli danışıqlara çağırır. Moskva Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan liderlərinin qərarı ilə 2021-ci ildə yaradılmış üçtərəfli işçi qrupun tamhüquqlu işini mümkün qədər tez bərpa etməyi zəruri hesab edir. Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin bildirib ki, Qərbin təzyiqi ilə İrəvan Cənubi Qafqazda iqtisadi və nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması işi üzrə üçtərəfli əməkdaşlığı dondurmaq qərarına gəlib.

"Qərbin Paşinyana hansı "ev tapşırıqları" verməsindən asılı olmayaraq, İrəvan sülhün alternativini olmadığını dərk edir. Bu medalın o bir üzü müharibədir. Azərbaycan 5 baza prinsipi ilə çıxış edib və prezidentin dediyi kimi, bizim şərtlərimiz altında delimitasiya həyata keçirilir. Avropada Nikola hansı təlimatlar olacaqsın, fəsadlarını Ermənistan görməkdir". "Yeni Müsavat"a danışan Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Samir Əsədli belə proqnozlaşdırır. Partiya rəsmisinin sözlərinə görə, Danimarkada keçirilən tədbirdə iştirak daha çox Paşinyanın anti-Rusiya demar-

şıdır: "Moskva səfərinin ardınca Avropaya getməsi Ermənistan hökumətinin başçısından Qərbdəki tərəfdaşlarına əl uzatmaqdır. Paşinyan demək istəyir ki, sizinlə eyni platformadayam. Onu inandırırırlar ki, sona qədər dəstək verəcəyik və Rusiyanın Ermənistanı bütün hərbi varlığına son qoyulacaq. Lakin belə tezliklə buna nail olacağını gözləmirəm. Ermənistan hakimiyyəti ikiüzlü siyasətini davam etdirəcək".

S.Əsədli hesab edir ki, sülh danışıqlarına mane olan hər hansı addım atılsa, təşəbbüs Rusiyaya keçə bilər: "Əgər Qərb Rusiyasız danışıqların aparılmasını istəyirsə, o zaman Paşinyana heç bir pozucu, destruktiv niyyətli təlimatlar verməməlidir. Xüsusən də Cenevrədə parlamentlərin spikerləri görüşəcəklər. Zənnimcə, Avropa bu müsbət dinamikadan razı olmalıdır. Sadəcə, son zamanlar Azərbaycan əleyhinə çıxışları ilə gündəmə gələn Rasmussenlə Paşinyanın görüşündə hansısa xoşagəlməz fikirlər səslənə bilər. Rasmussen bir il öncə Ermənistanı səfər etmişdi. O, Laçın rayonu ilə şərti sərhədə gələrək "Qarabağa qayıda bilməyən" ermənilərlə görüşmüşdü. Ondan hansısa müsbət açıqlama gözləmirəm".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Azərbaycan və Ermənistan arasında imzalanması gözlənilən sülh sazişinin müəyyən - əslində əsas şərtləri açıqlanıb. Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov maltalı həmkarı, ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri İan Borqla birgə mətbuat konfransında rəsmi Bakının Ermənistanla sülh sazişinin şərtlərini diqqətə çatdırıb.

XİN rəhbəri deyib ki, 2024-cü ildən intensiv danışıqlar başlayıb. "Münxendə, Berlində, Almatıda tərəflər arasında danışıqlar aparılıb. Gözlənilərdə realist olmalıyıq, detalları açıqlaya bilməyək, çünki spesifik məqamlar var", - nazir deyib. Bununla belə C.Bayramov Ermənistanla sülh sazişi üçün Azərbaycanın şərtlərini də açıqlayıb: "Sülh sazişi açıq məqamları olmayan, bir müddətdən sonra yenidən müzakirə mövzusunə çevriləcək məsələlərin yer almadığı sənəd olmalıdır... Buna qədər əvvəlki müddətdə sənədlərin və şərtlərin mübadiləsi baş verirdi, sadəcə, fiziki görüşlər dayandırılmışdı. Amma Münhen, Berlin və Almatı görüşləri ilə proses davam etdirildi. Son görüş nəticəsində xeyli müzakirə aparıldı. Mən bununla bağlı detallara varmaq istəməsəmdə, bu danışıqları müsbət qiymətləndirirəm. Gözləntilərə uyğun və realist olmalıdır. Bu, olduqca mürəkkəb və lazımlı prosesdir. Sülh sazişi Azərbaycan tərəfi üçün ədalətli və beynəlxalq hüquqa əsaslanan, gələcəkdə hansısa şübhəli məqamları masasına gətirmək məqamlarını istisna edən saziş olmalıdır. Eləcə də, sözsüz, qarşı tərəfin də gözləntilərini nəzərə alıb, qarşılıqlı həll yolları üçün çalışırıq. Almatı danışıqlarının növbəti bir addım olub. Bu böyük addımdır, ya kiçik, bunu yalnız prosesin sonunda biləcəyik". Beləliklə, aydın olur ki, Azərbaycan rəhbərliyi sülhlə bağlı çox məntiqli, bütövlükdə bölgə, onun gələcəyi üçün uzaqgörən bir sülh müqaviləsinə nail olmaq üçün çalışır, nəinki tez-tələsik, formal sülh sazişinə. Bu o deməkdir ki, rəsmi Bakı elə bir sülh sazişinə çalışır ki, gələcəkdə bunu hansısa təxribatçı dairələrin təsiri ilə Ermənistan pozması, yaxud hansısa bəhanələrlə boşluqlar axtarması mümkün olmasın. Yeni konkret, uzaq gələcəkdə də heç bir mübahisə, yeni müharibəyə, bölgədə sabitliyin, sülhün pozulmasına səbəb olmayacaq bir saziş imzalanması prioritetdir. Tam doğru bir siyasətdir və Azərbaycanın, regionun uzaq dövrlərdə də təhlükəsizliyinin təminatına yönəlib. Tarixi bir missiyadır. Faktiki olaraq prosesləri diqqətə edən rəsmi Bakının qətiyyəti Ermənistanı konstruktiv davranmağa vadar edir. Təbii ki,

Pozulması mümkün olmayan sülh taktikası - tarixi missiya

Prosesləri diqqətə edən rəsmi Bakının qətiyyəti və uzaqgörən bölgə siyasəti Ermənistanı konstruktiv davranmağa vadar edir; gələcəkdə də heç bir mübahisəyə, yeni müharibəyə səbəb olmayacaq saziş imzalanması prioritetdir

Sahib Aliyev: "Haylar məhz "Dəmir Yumruq"un dəfələrlə qalxıb-enməsindən sonra xəyali yox, "real Ermənistan"dan danışmağa başlayıblar"
Elxan Şahinoğlu: "Biz Ermənistanla sülh quruculuğuna, əməkdaşlığa da hazırıq, müharibəyə də - seçim qarşı tərəfindir"

bundan sonra destruktiv qüvvələr gərginliyi tətikləməsələr, yekun müsbət nəticəni əldə etmək olar. Bütün bu proseslərlə bağlı təhlilçilərin maraqlı fikirləri var.

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Almatı danışıqlarının iki gün davam etməsi orada gərgin iş getdiyini göstərir: "Həmçinin mümkündür ki, danışıq aparalarının öz dövlət başçılarıyla razılaşdırmaları gereken həlledici məqamlar olub. Və təxmin etmək olar ki, həmin görüşdə sülhə doğru doğru danışıqların da böyük bir addım atılıb. Əgər belə bir addım atılmasaydı, Ermənistanın baş naziri Kopenhagenə verdiyi açıqlamasında "İndi Azərbaycanla əldə edilmiş razılaşmaları sülh müqaviləsinə daxil etməyin və onu imzalamağın vaxtıdır" deməzdi. Ancaq Paşinyanın verdiyi sözü çox vaxt tutmadığı, dediyi bir sözün o birisi ilə üst-üstə düşmədiyi, özünün də etiraf etdiyi kimi, lazım bilirdi vaxt yalan da danışdığı kimsəyə sirr deyil. Bax, elə həmin o Kopenhagenə Ermənistan baş naziri bəyan etdi ki, ölkəsi elə bu il Avropa Birliyinin üzvü olmağa hazırdır. Özü də o, bunu ölkəsinin KTMT-dən çıxmasının gündəmdə olmadığını, Rusiyanın hərbi bazasının Ermənistanla qalacağını açıqladıqdan sonra deyir. Hələ orası da unudulmamalıdır ki, "Avropa

Birliyinə üzv olmağa hazır" Ermənistan Avrasiya İqtisadi Birliyinin üzvüdür və hazırda həmin birliyə sədrlik edir. Ortada bu cür realiaqlar olduğundan Azərbaycanın xarici işlər naziri, Ararat Mirzoyanla son görüşündən danışarkən "Almatı danışıqları növbəti bir addım olub. Bu, böyük addımdır, ya kiçik, bunu yalnız prosesin sonunda biləcəyik", deyir. Beləliklə, biz görürük ki, qapalı danışıqlarda sülhə doğru böyük bir addım atılmağına-ətilib, sadəcə, qarşı tərəfin ipinin üstünə odun yığmaq elə də asan olmadığından hələlik bütün kartlar açılmır".

S.Aliyev əlavə etdi ki, üstəlik, Ermənistanın böyük güclərdən asılılığı, onların təsiri altında hərəkət etməsi də unudulmamalıdır: "Yəqin siz diqqət etdiniz, Paşinyan Kopenhagenə Azərbaycanla sülh anlaşmasının vaxtının çatdığını bildirəndə burada Praqa görüşünə istinad edərək, Fransa prezidentinin rolunu qabartdı. Halbuki, bütün bu irəliləyişlər məhz ikitərəfli görüş formatında keçirilən danışıqlarda əldə olunub. Xatırlayırsınızsa, Ermənistan baş naziri həmin danışıqlar nəticəsində Qazağın 4 kəndinin geri qaytarılmasını və delimitasiyaya başlanmasını ABŞ, Avropa Birliyi, Almaniya alqışladığı halda, "bəzi dost dövlətlərin buna münasibət bildirməmələrindən gileylən-

mişdi ki, burada da məhz Fransa nəzərdə tutulurdu. İndi o, guya Fransa prezidentinin səyləri nəticəsində sülhə yaxınlaşıldığını qabartmaqla əslində rəsmi Parisin maneçiliyi törətməsinin qarşısını almağa çalışır. Məncə, buna gerek yoxdur. Çünki regionda sülhün yolunu açan da, belli gücləri neytrallaşdıraraq danışıqların ikitərəfli formatda keçirilməsini təmin edən də, Ermənistan cəmiyyətini ayıldan da məhz Azərbaycandır. Heç kimə sirr deyil ki, haylar məhz "Dəmir Yumruq"un dəfələrlə qalxıb-enməsindən sonra xəyali yox, "real Ermənistan"dan danışmağa başlayıblar".

S.Aliyev bildirdi ki, haylar yenidən savaş baş verərsə, necə bir realiaqla üzləşəcəklərini, makronların və makronabənzərlərin onlara lazımı yardımı göstərməyəcəyini yaxşı bildiklərindən sülhə hazır olduqlarını deyirlər: "Məhz Azərbaycanın gücünə, cənab İlham Əliyevin açıqlamalarına dayanaraq deyə bilərəm ki, bəli, bu il Ermənistanla sülh anlaşması imzalana bilər və bunun üçün gereken nə lazımdırsa edilib".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu isə hesab edir ki, Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri Ceyhun Bayramovla Ararat Mirzoyanın 10-11 may tarixlərin-

də Almatı şəhərində danışıqlarının nəticəsiylə bağlı iki fərqli rəy var: "Birinci rəy bundan ibarətdir ki, heç bir razılaşma olmayıbsa, deməli görüş nəticəsiz qalıb. İkinci rəy görə isə danışıqlarda irəliləyiş qeydə alınıb. Əvvəlcədən bəlli idi ki, Almatı görüşündən saziş mətni çıxmıyacaq. Zaman hələ tam yetişməyib. Buna baxmayaraq, iki günlük Almatı müzakirələri gələcək razılaşmanın əldə edilməsində növbəti mərhələ sayıla bilər. Azərbaycan və Ermənistan Xarici İşlər nazirliklərinin görüşlə bağlı oxşar açıqlama yayması da diqqətdə qaçmadı. Bu açıqlamalarda önəmli iki cümlə var: "Nazirlər delimitasiya üzrə irəliləyiş və bununla bağlı əldə edilmiş razılaşmaları alqışlayırlar. Tərəflər hələ də fikir ayrılıqlarının mövcud olduğu açıq qalan məsələlər üzrə danışıqları davam etdirməyə razılaşıblar". Bu cümlələrin yazılması göstərir ki, Bakı və İrəvan danışıqlarda müsbət atmosferin davamında maraqlıdır, tərəflər ziddiyyət yaranan məqamlara deyil, ortaq nöqtələrin tapılmasına üstünlük verirlər. Azərbaycanla Ermənistan arasında dialoq müxtəlif səviyyələrdə intensivləşib. İki ölkənin lideri Prezident İlham Əliyevlə baş nazir Nikol Paşinyan arasında, o cümlədən xarici işlər nazirləri Ceyhun Bayra-

mov və Ararat Mirzoyanla yanaşı, parlament sədrlərinin görüşləri də artmaqdadır. Azərbaycan və Ermənistan parlamentlərinin sədrləri Sahibə Qafarova ilə Alen Simonyan arasında növbəti görüş mayın 16-da Cenevrədə gerçəkləşəcək. Bundan əvvəl parlament sədrləri martın 22-də eyni şəhərdə görüşmüşdülər".

E.Şahinoğlu bildirdi ki, bu görüşlər sülh və çərçivə sazişinin imzalanması tarixini yaxınlaşdırır: "Görüşlərin intensivləşməsinin başqa bir əhəmiyyəti də var, ortam yumşalır, tərəflər bir-birlərinə qarşı sərt ritorikadan çəkinməyə başlayırlar. Qarşımızda Türkiyə-Yunanistan münasibətləri örnəyi var. İki ölkə arasında mübahisə yaranan mövzularda baxmayaraq, Ankara ilə Atina mübahisələri dərinləşdirmək və bununla qarşıdurmanı gücləndirmək əvəzinə, ortaq nöqtələr tapmağa imkan verən siyasətə üstünlük verməyə başlayırlar. Beləliklə, ilin sonuna qədər, ən yaxşı halda isə noyabra qədər iki ölkə arasında sülh və ya çərçivə sazişinin imzalanması mümkündür. Bu razılaşmanın əsas bəndi iki ölkənin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanıması olacaq. Sərhədlərin müəyyənləşməsi və dəhlizin açılması mövzuları saziş imzalanandan sonra da davam edəcək".

Analitikin fikrincə, bütün problemləli məsələləri sazişə salmaq çətinidir: "Həmin sazişi hər iki ölkənin parlamentləri ratifikasiya edəcək. Bununla belə, sülh və ya çərçivə sazişi elə bir sənəd olmalıdır ki, gələcəkdə bunun pozulması mümkün olmasın. Misal üçün Ermənistanda nə zamansa hakimiyyət dəyişsə də, yeni gələnlərin sazişi yenidən nəzərdən keçirmək və ya imtina etmək imkanı olmalıdır. Sülh sazişi imzalanandan sonra iki ölkə arasında əlaqələr yaranacaq və Ermənistan regional layihələrə qoşula biləcək. Ermənistanın gələcək hakimiyyətlərinin müharibə riski qarşısında sazişdən imtina edəcəkləri və bununla regional layihələrdən kənarda qalması ehtimalı xeyli azalacaq. Biz Ermənistanla sülh quruculuğuna, əməkdaşlığa da hazırıq, müharibəyə də - seçim qarşı tərəfindir".

□ E.PASASOY,
"Yeni Müsavat"

Aprel-may aylarında Azərbaycan ərazisində müşahidə edilən anomal hava şəraiti ölkənin kənd təsərrüfatına ciddi zərər vurmaqdadır. Aprel ayının ilk yarısında müşahidə olunan isti küləklər xüsusilə şimal bölgəsində ağacların çiçəyini yandıraraq, bar tutumunu dəfələrlə azaldı. Sosial şəbəkələrdə Quba-Qusar-Xaçmaz bölgəsindən yayılan görüntülərdən aydın olur ki, əsasən gilə, gilənar kimi meyvələrin çiçəklərinin ləçəkləri vaxtından əvvəl qaralıb, çiçəklərdə bar tutumuna imkan olmayıb. Bir çox fermerlər bölgədə meyvə istehsalının kəskin azalacağını bildirirlər.

Aprelin sonlarından başlayan və indi də davam edən kəskin yağintılı, soyuq hava şəraiti bu dövrdə çiçəkləyən payızlıq meyvələrə, taxıl, tərəvəz, bostan əkinlərinə böyük zərər vurur. Bundan əlavə, bir çox rayonlarda əkin sahələri sel sularının altında qalır. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mayın 15-də açıqladığı məlumata əsasən, bəzi yerlərdə şimşək çaxıb, ara-bir yağış yağıb, ayrı-ayrı yerlərdə yağıntılar leysan xarakterli intensiv olub, Şahdağa və Gədəbəyin yüksək dağlıq ərazilərinə qar yağıb. Havanın minimal temperaturu Bakıda və Abşeron yarımadasında 12, Naxçıvan MR-da 6-11, Aran rayonlarında 12, dağlıq rayonlarda 0-4 dərəcə isti olub. Nazirlik bildirir ki, ölkə ərazisində müşahidə olunan qeyri-sabit, yağintılı hava şəraitinin mayın 18-dək davam edəcəyi gözlənilir.

Davamlı yağışlar taxılın çiçək dövrünə təsadüf etdiyinə görə fermerlər məhsulun az olacağını gözləyirlər. Bundan əlavə, yağintılı hava şəraiti kartof, tərəvəz, bostan əkinlərini zərərvericilərə qarşı vaxtında dərmanlamağa imkan vermir. Yağintılı hava yalnız bitkiçiliyə deyil, arıçılığa da zərər vurur. Belə ki, yağış arı ailələrini "işləməyə" qoymur, ailələr məhv olur, xəstəliklər qazanırlar.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanda kənd təsərrüfatında aqrar sığorta mexanizmi tətbiq olunur. Dövlət 41 növ bitkinin sığortasına dəstək verir: sığorta haqqının yarısını qarşılayır. Rəsmi məlumata görə, bu ilin yanvar-mart aylarında Aqrar Sığorta Fondu (ASF) tərəfindən sığortalı fermerlərə təsərrüfatlara dəymiş zərərər üzrə 1 milyon 752 min manat sığorta ödənişi edilib.

"Yeni Müsavat"ın fonda istinadən verdiyi məlumata görə, sığorta ödənişlərinin 1 milyon 434 min manatı bitkiçilik, 318 min manatı heyvandarlıq üzrə edilib. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə sığorta ödənişlərinin məbləği 2,2 dəfə artıb. Bitkiçilik üzrə sığorta ödənişləri 2,5 dəfə, heyvandarlıq üzrə ödənişlər isə 42 faiz yüksəlib.

Xatırladaq ki, 2023-cü il yanvar-mart aylarında Aqrar Sığorta Fondu tərəfindən sığortalı fermerlərə ümumilikdə 799 min manat sığorta ödənişi edilib.

Bu ilin I rübündə ASF tərəfindən 323 min hektar əkin sahəsi və 882 baş kənd təsərrüfatı heyvanları sığortalanıb. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə sığortalanan əkin sahələri 22 min hektar və ya təqribən 7 faiz artıb. Hesabat dövründə bitkiçilik

fatlara zərər dəyməsi barədə müraciətlərin vaxtında edilməsi dəymiş zərərin qısa zamanda və dəqiq dəyərləndirilməsinə imkan verir, həmçinin hadisələrin araşdırılması və ödənişlərin həyata keçirilməsi prosesini sadələşdirir".

Mayın 4-dən başlayaraq

baycan iqtisadiyyatında, o cümlədən ölkədən ixracda əhəmiyyətli paya malikdir. Azərbaycanda təqribən 100 min hektara yaxın ərazidə pambıq yetişdirilir, bu sahədə 200 min nəfərdən çox əhali çalışır. Ölkədə pambıq 20-yə yaxın rayonda əkilir,

böyük zərər vurub: "Bu il fermerlər üçün mühüm yenilik baza sığorta zərfinə yağış riskinin də əlavə edilməsidir. Belə ki, indiyədək pambıq əkinilə məşğul olan fermerlər leysan yağışları üzrə sığortanı ayrıca əldə etməli idilər. Bəzən fermerlər məlumsızlıq

rel ayında müşahidə olan anomal isti küləklərin təsirinə görə sığortalama aparılmır.

Bundan əlavə, hələlik güzəştli sığorta arıçılıq sahəsini əhatə etmir. Bu ilin fevralında Azərbaycan Arıçılar Assosiasiyasının nümayən-

Anomal havalər aqrar sahəyə ciddi ziyan vurur - fermerlərin çıxış yolu

Güzəştli sığorta bütün məqamları nəzərə alırmı? Dövlət 41 növ bitkinin sığortasına dəstək verir, sığorta haqqının yarısını qarşılayır

sığortası üzrə 6 milyon 815 min manat, heyvandarlıq təsərrüfatlarının sığortası üzrə 537 min manat olmaqla, ümumilikdə 7 milyon 352 min manat sığorta haqqı toplanıb. Bu dövrdə ən çox sığortalanan kənd təsərrüfatı bitkiləri payızlıq buğda və payızlıq arpa sahələri, eləcə də fındıq bağları olub. Sığortalanan təsərrüfatlar üzrə verilmiş sığorta təminatının həcmi 255 milyon manatdan artıq olub.

I rübdə ən çox sığorta ödənişləri fırtına, dolu və subasma hadisələri üzrə həyata keçirilib. Regionlar üzrə ən çox sığorta ödənişləri Füzuli, Şəki və Ağdam rayonlarındakı təsərrüfatlarda olub.

Bu günlərdə Aqrar Sığorta Fondu hava şəraitinin kəskin dəyişməsi və təbii hadisələrinin artması ilə əlaqədar olaraq sığortalı fermerlərə müraciət edib. Müraciətdə əkinlərini və təsərrüfatlarını sığorta etdirmiş fermerlərdən təbii hadisələrinin təsərrüfatlara vurduğu zərər barədə operativ şəkildə Aqrar Sığorta Fondu-na məlumat vermək xahiş olunur: "Sığorta müqavilələrinə əsasən, fermer hadisə baş verdikdən keçən 10 gün ərzində Aqrar Sığorta Fondu-nun 1651 Çağrı Mərkəzinə məlumat verməlidir. Təsərrü-

8-dək Fondun Çağrı mərkəzinə 10 rayon üzrə 30 müraciət daxil olub. Müraciətlər Kürdəmir, Beyləqan, Ağcabədi, Biləsuvar, Zərdab, Quba, Qusar, Xaçmaz, İmişli, Tovuz rayonlarında fəaliyyət göstərən fermerlər tərəfindən edilib və arpa, buğda, pambıq əkinləri alça və gilə bağlarını əhatə edir.

Hazırda fermerlərin müraciətlərinə əsasən hadisədən zərər çəkən təsərrüfatlara aqrar sığorta ekspertləri ezam edilir. Aqrar sığorta ekspertləri sığortalanmış təsərrüfatlara dəyən zərəri müəyyənləşdirmək üçün ilkin qiymətləndirmə həyata keçirəcəklər.

Xatırladaq ki, bu ilin ilk rübü ərzində Aqrar Sığorta Fondu tərəfindən fermerlərə dolu hadisələri üzrə 503 min manat, sel-subasmaya görə isə 101 min manat sığorta ödənişi edilib.

ASF bu ildən etibarən pambıq əkinilə məşğul olan fermerlər üçün pambıq sahələrinin yağışdan sığortalannmasına baza zərfinə aid edib. Fondun yaydığı məlumata görə, Azərbaycanda kənd təsərrüfatında mühüm bitkilərdən sayılan pambıq sahələrinin sığortası mövsümü başlayıb: "Pambıq Azər-

ən çox pambıq becərilən rayonlar Saatlı, Ağcabədi, Sabirabad, Beyləqan və İmişli-dir. Eyni zamanda pambıq Azərbaycanın qeyri-neft sektoru üzrə ixracında ilk beşlikdədir.

Sərfəli bitki olması ilə yanaşı, pambıq həm də təbii hadisələrinə qarşı həssasdır. Ölkəmizdə dövlət dəstəyi ilə tətbiq edilən aqrar sığorta pambıq sahələrini çoxsaylı risklərdən qoruyur. Buna dolu, sel-subasma, qasırğa, fırtına, leysan yağışları, ildırım vurması, vəhşi heyvanların hücumu, 3-cü şəxsin hərəkətləri və sair hallar aiddir. Dövlətin sığorta haqqına göstərdiyi 50 faizlik dəstək sayəsində fermerlər pambıq sahələrini cüzi məbləğ ödəməklə sığorta edə bilirlər. Pambıq əkinilə məşğul olan fermer və təsərrüfatlar əkinlərini bəyan etdikdən sonra sığorta üçün müraciət etməlidir".

Fond məlumat verir ki, hər il baş verən təbii hadisələri pambıq sahələrinə zərər vurur. Belə ki, 2022-2023-cü illərdə Yevlax, Saatlı, İmişli, Ağcabədi, Sabirabad və Bərdə rayonlarında sel-subasma, yağış, Ağdam və Ağcabədi rayonlarında isə dolu hadisələri pambıq sahələrinə

dan və ya bu riskin o qədər də təhlükəli olmadığını düşünərək sahələrini leysan yağışlarından sığortalamağa maraq göstərmirdilər. Bununla yanaşı, ötən il güclü yağışlar pambıq sahələrinə və fermerlərə böyük zərər vurub. Bunu nəzərə alaraq 2024-cü ildən etibarən pambıq əkinləri üçün yağış riski də baza zərfinə əlavə edilib. Nəticədə pambıqçı fermerlər baza zərfi ilə sığortalandıqda yağış riskindən də qorunmuş olacaqlar. Məsələn, pambığın ən çox yetişdirildiyi Mil-Muğan, Mərkəzi Aran və Salyan-Şirvan iqtisadi rayonlarında 1000 manatlıq pambığın sığortalannması üçün hesablanmış sığorta haqqı 14,2 manatdır, fermer bu məbləğin yansını - 7,1 manatını ödəməklə öz məhsulunu sığortalayır. Məbləğin qalan yansını fermərə dəstək üçün dövlət özü ödəyir".

Göründüyü kimi, Azərbaycanda aqrar sığorta mexanizmi hava şəraiti ilə bağlı çoxsaylı hallarda vurulan zərəre görə güzəştli sığortalannmanı əhatə edir. Lakin şimal bölgəsi fermerlərinin dediyinə görə, sığorta məhvolma halına görə ödənilir. Məhsuldarlığın azalmasına gətirən hallar - məsələn, ap-

dələri ilə ASF rəhbərliyinin görüşü keçirilib, arı ailələrinin güzəştli sığorta mexanizminə daxil edilməsi müzakirə olunub. Lakin hələlik bu istiqamətdə real addımların nə zaman atılacağını məlum deyil.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanda aqrar sığorta mexanizminin Türkiyə modeli əsasında qurulduğunu bildirilir. Lakin Hesablama Palatasının araşdırması göstərən ki, qardaş ölkənin çox uğurlu tətbiq etdiyi modelin Azərbaycanda heç də bütün müsbət tərəfləri tətbiq olunmayıb. Hesablama Palatasının aqrar sığorta fəaliyyətinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üzrə keçirdiyi auditin nəticələrində qeyd edilir ki, auditlə toplanmış sübutlar hüquqi aktların tələblərinə əməl edilməyərək risklərin, o cümlədən yaranan gəlir və zərərin bölüşdürülməsinə əsaslanan münasibətlər sisteminin formalaşdırılmadığını, sığorta xidmətlərinin hesabatlılıq öhdəliklərinə və nəzarət rəqlamentlərinə əməl edilmədiyini müəyyən edib: "Aqrar sığorta fəaliyyətində baza kimi götürüldüyü bəyan edilən beynəlxalq səviyyədə təkmill sistem kimi ilk sıralarda tanınmaqla 15 ildən çox uğurlu təcrübəsi olan Türkiyənin TAR-SİM modelinin konseptual komponentlərindən eksəriyyətinin tətbiq edilmədiyini göstərərək, idarəetmə qərarlarının qəbulu prosesinin dövlət-özəl tərəfdaşlığına, keyfiyyət və peşəkarlıq standartlarına cavab verməyən model kimi qiymətləndirilməsinə əsas verib".

HP əlavə edib ki, qeyd edilən amillər aqrar sığorta məhsulu üzrə bütün idarəetmə risklərini dövlətin, müvafiq öhdəlikləri isə dövlət büdcəsinin üzərində saxlamaqla aqrar sığorta bazarının sabitliyi və dayanıqlılığı baxımından mövcud modelin perspektivsizliyini seçiyəndir.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Mayın 14-də Gürcüstan parlamenti "Xarici təsirlərin şəffaflığı haqqında Qanun"u üçüncü oxunuşda qəbul edib. Qanun gəlirlərinin 20 faizindən çoxu xaricdən əldə olunan qeyri-kommersiya hüquqi şəxslərin və KİV-lərin xüsusi reyestrə qeydiyyatı alınmasını nəzərdə tutur.

Bu, gözlənilməz deyildi. Gedən proseslər deməyə əsas verirdi ki, deputatlar bu cür qərar verəcəklər. Qarşıdakı mərhələdə qanunun qüvvəyə minməsi üçün prezident onu təsdiqləməlidir. Lakin Gürcüstanın qatı qərbyönlü prezidenti qanuna veto qoyacaq. Özü də bunu qabaqcadan bəyan edib. Bu halda qanun parlamentə qaytılmalıdır və konstitusion üçdə iki səs çoxluğu ilə təsdiqlənməlidir. Bundan sonra qanun qüvvəyə minmiş sayılır. Gürcüstanda əsl mərkəz bundan sonra başlayacaq. Bəs parlamentdə üçdə iki çoxluqla qanunu təsdiqləmək mümkün olacaqmı? Mümkün olsa, bundan sonra proses necə davam edəcək?

Politoloq Yusif Bağırzadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Gürcüstan qanunvericiliyinə görə yalnız Konstitusiyaya qanunları Prezident tərəfindən

Gürcüstanda vəziyyət daha da dramatikləşəcək- rəy

Prezident yeni qanuna veto qoysa, mitinqlər istefa tələbinə keçə bilər

malikdir və bu da o deməkdir ki, qanunun təsdiqi üçün hər hansı problem olmayacaq.

Prosedura görə Gürcüstan prezidenti Salome Zurbəşvili qanunu təsdiqləmirsə, onu əsaslandırılmış iradlarla birlikdə parlamentə geri qaytarır və prezidentin əsaslandırılmış iradları qanun layihəsi şəklində təqdim edilməlidir. Bundan sonra prezidentin əsaslandırılmış iddiaları əsasında təqdim etdiyi qanun layihəsinə parlament 15 gün ərzində baxmalı və müvafiq qə-

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə isə bildirdi ki, Gürcüstanda baş verən son hadisələr təəssüf doğurur. Çünki Gürcüstan Azərbaycan üçün yaxın qonşu, dost, strateji tərəfdaş ölkədir. Azərbaycanın marağındadır ki, bu ölkədə ictimai-siyasi sabitlik olsun, gərginliklər yaşanmasın. Amma "Xarici təsirlərin şəffaflığı haqqında" Qanunla bağlı insanların küçəyə axışması və belə bir qanunun qəbuluna etiraz etməsi daha çox müəy-

Hətta Amerikanın özündə bu cür qanun var. Lakin ABŞ bəyanat verib ki, Gürcüstan belə bir qanunu qəbul edib tətbiq eləyəcəksə, Gürcüstanın ayrı-ayrı vəzifəli şəxslərinə sanksiyalar tətbiq edəcək. ABŞ özündə olanı başqa dövlətdə görmək istəmir. Sual olunur ki, əgər bu qanun pisdirsə, niyə ABŞ-da mövcuddur.

Gürcüstan Cənubi Qafqazın elə bir ölkəsidir ki, xaricdən gələn vəsaitlərin ünvanlarına çatdırılması üçün hətta

tələblərin irəli sürülməsi ilə nəticələnməkdir: "Hazırda küçələrə çıxan insanlar hakimiyyətin istefası tələbini irəli sürümlər, sadəcə qanunun qəbul olunmasına etiraz edirlər. Amma qanunun sona birdəfəlik qəbul olunması mitinqlərdə hakimiyyətin istefası tələbinin irəli sürülməsi gətirib çıxara bilər.

Bir məsələ də var ki, oktyabr ayında Gürcüstanda parlament seçkiləri keçiriləcək. Məlum qanun qəbul edildikdən sonra oktyabr ayına qədər küçələrə çıxan insanların İvanəşvilinin partiyasına bu dəfə etimadlarının olub-olmayacağı sual altına düşə bilər. "Gürcü Arzusu" Partiyasının seçkilərdə uğur qazanması çox çətin olacaq".

□ **Etibar SEYDİAĞA,**
"Yeni Müsavat"

imzalanmadığı halda, parlamentdə həmin qanunun qüvvəyə minməsi üçün parlamentin ümumi tərkibinin dördə üç hissəsinin səsi tələb olunur. Amma digər qanunlar isə prezident tərəfindən təsdiqlənəndə və parlamentə qaytarıldıqda üzvlərin yarıdan çoxunun səsverməsi kifayət edir. Mayın 14-də "Xarici təsirin şəffaflığı haqqında" qanun layihəsinin üçüncü və yekun oxunuşda 84 lehinə 30 əleyhinə olmaqla təsdiqlənməsi onu deməyə əsas verir ki, hakim partiya parlamentdə səsələrin yarıdan çoxuna malikdir. "Belə ki, Gürcüstandakı son parlament seçkilərində hakim "Gürcü Arzusu" Partiyası 150 nəfər tərkibi olan parlamentdə 75 yer almışdı. Hakim partiyanın ortaqı olan "Xalqın gücü" Partiyası isə 9 deputat yerinə malikdir. Yeni başqa sözlə Qanunun Prezident tərəfindən təsdiq olunmaması halında 150 deputatdan 76-nın qanunun lehinə səs verməsi kifayət edir. Parlament çoxluğu isə 84 yere

rar verməlidir. Əgər parlament prezidentin iradlarını qəbul edərsə, o zaman yeni qanun 5 gün ərzində Gürcüstan Prezidentinə təqdim edilir, o da onu imzalayır və həmin qanun 7 gün ərzində dərc edilir.

Yox əgər parlament prezidentin iradlarını qəbul etmirsə, o zaman qanun layihəsinin ilkin variantında səsverməsi keçirilir. Parlament üzvlərinin yarısından çoxu tərəfindən dəstəklənən qanun yenidən prezidentə təqdim olunur və o bu qanunu dərc etmirsə, o zaman qanun Gürcüstan parlamentinin sədri tərəfindən təsdiqlənir olunur və 5 gün ərzində dərc olunur.

Odur ki, Gürcüstan qanunvericiliyinə və prosedura qaydaya baxdıqda deyə bilərik ki, parlamentin sözügedən qanunun yekun variantda təsdiqlənməsində hüquqi baxımdan hər hansı maneə olmayacaq. Lakin bununla Gürcüstanda proseslər heç də sakitləşməyəcək. Daha da gərginləşəcək".

yən daxili və xarici maraqlı qüvvələrin istəyi ilə baş verir. Əsasən QHT-lər, bloggerlər, vətəndaş cəmiyyəti fəalları kimi tələbələr bu prosesə qoşulub. Burada maraq xaricdən gələn vəsaitlərin əldə edilməsi və həmin vəsaitlər barədə müvafiq rəsmi qurumlara bəyanatlar təqdim edilməməsi-dir: "Küçə və meydanlara çıxan, çıxarılan insanlar "bu vəsaitlər barədə niyə rəsmi qurumlara bəyan etməliyik?" - deyə etiraz edirlər. Amma dövlət isə belə hesab edir ki, xarici maliyyələşmə mənbələri olan qurumlar mütləq qeydiyyata alınmalıdır və maliyyənin hesabı verilməlidir. Hökumətin bu mövqeyi əslində normaldır. Azərbaycanda da "Qrant haqqında" Qanun var. Bu qanunda QHT-lərdən tələb olunur ki, xarici donorlardan maliyyə əldə edirlərsə, Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyata alınsın, onun miqdarı, eyni zamanda təyinatı ilə bağlı dəqiq məlumatlar verilsin. Dünyanın bir çox ölkələrində də belədir.

artıq tranzit rolunu oynayır. Azərbaycana da bunun müəyyən təsirləri var".

Ekspert vurğuladı ki, bütün etirazlara və hədələrə baxmayaraq, Gürcüstan parlamenti həmin qanunu üçüncü oxunuşda qəbul etdi. Qanunvericiliyə görə, iki həftə ərzində parlament məsələyə yenidən baxacaq və Prezident Salome Zurbəşvili qanuna veto qoymasını əsaslandırmaqlıdır: "Əsaslandırmanın analizini aparmaq üçün ekspert qrupu məsələni qiymətləndirməlidir, Prezidentin mövqeyinin əsaslı olub-olmamasına dair rəy verməlidir. Görünən odur ki, hökumət çox ciddi şəkildə sonadək öz mövqeyini qorumaqda və qanunun qəbulunda maraqlıdır. Qanun parlamentə geriye qayıtdıqdan sonra üzərində düzəlişlər aparıla bilər. Baş nazir iki gün öncə dedi ki, qanunun bəzi maddələri üzərində dəyişikliklər etmək mümkündür. Amma bundan öncə Prezidenti Zurbəşvili qanunun qəbulunu payıza qə-

NATO Gürcüstan hökumətinə çağırış edib

NATO

Gürcüstan hökumətinə çağırış edib. APA xəbər verir ki, bu barədə NATO-nun mətbuat katibi Fərəh Daxhlallah "X" hesabında paylaşım edib.

"Gürcüstan hökumətinin "xarici agentlər" adlı qanunu qəbul etmək qərarı yanlış istiqamətdə atılmış addımdır və Gürcüstanı Avropa və Avro-Atlantik integrasiyadan daha da uzaqlaşdırır. Biz Gürcüstanı kursu dəyişməyə və dinc etiraz hüququna hörmət etməyə çağırırıq", - NATO sözçüsü bildirib.

Borrell: "İsrailin Rəfahdakı əməliyyatı münasibətlərimizə ağır zərbə vuracaq"

Avropa İttifaqının (AI) xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi Cozep Borrell İsraili Rəfahdakı hərbi əməliyyatı dərhal dayandırmağa çağırıb.

APA xəbər verir ki, bu barədə AI-nin ali nümayəndəsinin adından yayılan bəyanatda bildirilib.

Bəyanatda qeyd olunub ki, bu əməliyyat Qəzzada humanitar yardımın paylanması mane olur və daha çox daxili yerdəyişmələrə, aclığa və insanların əzabına səbəb olur.

"Bir milyondan çox mülki şəxs Rəfah və onun ətrafına sığınmış və onlara BMT-nin məlumatına görə, təhlükəsiz sayıla bilməyən ərazilərə təxliyə olunmaq barədə xəbərdarlıq edilib. AI İsrailin özünü müdafiə etmək hüququnu tanısa da, İsrail bunu Beynəlxalq Humanitar Hüquqa uyğun etməli və mülki şəxslərin təhlükəsizliyini təmin etməlidir. Avropa İttifaqı İsraili Qəzzada onsuz da ağır olan humanitar vəziyyəti daha da gərginləşdirməkdən çəkinməyə və Rəfah keçid məntəqəsini yenidən açmağa çağırır. İsrail Rəfahdakı hərbi əməliyyatını davam etdirərsə, bu, istər-istəməz AI-nin İsrailə münasibətlərinə ağır zərbə vuracaq", - AI-nin ali nümayəndəsi vurğulayıb.

Ermenistan KTMT və Rusiyadan üz döndərmək, Avropa-ya yönəlmək siyasətini davam etdirsə də, Kremlin İrəvanı tam sərbəst buraxacağı əvvəldən inandırıcı görünür. Bu, Kremlin Cənubi Qafqaz siyasətinə uyğun deyil. Eyni zamanda o da faktıdır ki, Rusiya Ermənistanın Azərbaycanla delimitasiya olunmuş hissələrindəki ərazilərdən hərbiçilərini bir neçə gün öncə çıxarıb.

Ancaq o demək deyil ki, Rusiya qoşunlarını Ermənistanı tam çıxarır. "İrəvan Rusiya sərhədçilərinin müvəqqəti əməliyyat qruplarını çıxarmağı xahiş edib"-Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin direktoru Aleksandr Bortnikov təsdiqləyib. Onun sözlərinə görə, Rusiya sərhədçilərinin müvəqqəti əməliyyat qruplarının çıxarılması haqqında qərar qəbul edilib. Bortnikov onu da bildirib ki, Rusiya sərhədçilərinin bir hissəsi Ermənistan qalacaq, onlar Ermənistanın Türkiyə və İranla sərhədini qoruyacaqlar. Maraqlıdır, Rusiya qoşunlarının Ermənistanın Türkiyə və İranla sərhədlərini qorumasını şərtləndirən amillər hansılardır? Kreml sözçüsü Peskov demişdi ki, Ermənistan özü bunu xahiş edib. Lakin gələcəkdə Ermənistan-Türkiyə münasibətləri normallaşsa, quru sərhədlər açılsa, rus hərbiçilərinin həmin ərazilərdə də qalmasına ehtiyac olmayacaq.

Eləcə də İran sərhədindən də rus sərhədçiləri çıxmalı olacaqlar. Onsuz da İrəvan Tehranla qardaş kimidir. Qalır Türkiyə sərhədi, hazırda bu istiqamətdə də Ankara-İrəvan normallaşma prosesi Ermənistan-Azərbaycan danışıqları ilə sinxronluq təşkil edir. Əgər Tavuş bölgəsindən delimitasiya başlanıbsa, burada sərhədlər dəyişərsə, o zaman heç bir mübahisəli mövzu qalmır və ona görə də rus hərbiçiləri Azərbaycanla sərhəddən çıxarırlar. Erməni baş nazir Nikol Paşinyan da demişdi ki, o sərhəd dirəkləri təhlükəsizliyin təminatçısıdır. Yəni sərhədləri mühafizə etmək üçün rus əs-

gerinə zərurət yoxdur. Ona görə İran və Türkiyə sərhədlərində qalsalar da, proses gələcəkdə bu ərazilərdən gedişə də qaçılmaz edəcək. Bəs, Rusiya əl-qolunu sallayıb Ermənistanı hərbi kontingentini tamamilə çıxarmağa razı olacaqmı?

Hərbi analitik Azad İsazadənin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, SSRİ süqut edən ərazidə, Birinci Qarabağ müharibəsi başlayanda Ermənistan İran və Türkiyə sərhədlərinin mühafizəsini ruslara verdi: "Çünki ermənilərdə hərbiçi çatışmırdı. O vaxtdan bəri sərhədləri rus əsgərləri qoruyurdular. Eyni vaxtda "Zvratnots" aeroportunu da ruslara verdilər. İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə isə Tovuz və Qazax istiqamətində erməni hərbiçilər bütün cəbhəyə cəlb olunmuşdu deyilən ərazilərdə də sərhədlərin qorunması ruslara həvalə olundu. İndi delimitasiya prosesi gedir və bütün şərti sərhəddən rus hərbiçiləri çıxırlar, aeroportdan da gedirlər. Amma "Erebuni" aviabazası hələ rusların nəzarətindədir. Üstəlik, şərti sərhəddən gedən rus hərbiçiləri Ermənistanı tərk etmirlər, Gümrüdəki 102-ci bazaya gedirlər". Hərbi ekspertin fikrincə, hər şey hadisələrin gedişatından asılıdır, əgər Paşinyanın siyasi iradəsi çatırsa, həmin rus bazasını da çıxaracaq: "Türkiyə və İranla sərhədlərə gəlincə, xüsusən Ankarayla iqtisadi əlaqələr olsa, quru yollar açılsa, oradan da rusların gedişi zəruridir. Amma Rusiya buna müqavimət göstərməyə çalışacaq".

Siyasi ekspert Fuad Əliyevin sözlərinə görə, Rusiyanın Cənubi Qafqazda doktrinası dəyişir. Onun qənaəti bundan ibarətdir ki, Moskva regionda hərbi doktrina ilə qalmağa üstünlük verməyə bilər: "Hazırda bölgədə reallıqlar dəyişib. Rusiyanın Türkiyə ilə əlaqələri inkişaf edir, Azərbaycanla mütəfəqqis sənədi imzalanıb, İranla da münasibətləri həmişə olduğu kimi yüksək səviyyədədir, mütəfəqqisdir, belə olan təqdirdə, Moskvanın Ermənistanın sərhədlərində əsgər saxlamağa, əlavə müdafiə xərcləri çəkməyə ehtiyacı yoxdur". Siyasi təhlilçi indi nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması vaxtının çatdığını dü-

Rus qoşunları Ermənistandan tam çıxılır, amma... - mühüm gəlişmə

Kreml Cənubi Qafqazda hərbi doktrinanı iqtisadi doktrinaya dəyişir, ona görə də Azərbaycanla sərhədi tərk edən rus hərbiçiləri İran və Türkiyə ilə sərhədlərdən də çıxarıla bilər

şünür və regionda altılıq platformasının gerçəkləşməsi lazımdır: "Rusiya dahlizlər, qovşaqlar, yeni iqtisadi yollar lazımdır. Kreml Ermənistanın sərhədlərini indi niyə qorusun ki? Heç buna zərurət də yoxdur. Çünki Rusiyanın Türkiyə, Azərbaycan və İranla əlaqələri kifayət qədər yaxşıdır. Əvvəllər buna ehtiyac vardı, indi bölgədə siyasi-iqtisadi mənşərə dəyişib, blokada olan yolların açılması əhəmiyyətli, nəinki rus əsgərlərini saxlamaq..."

Xatırladaq ki, rus hərbiçilərinin və sərhədçilərinin Er-

mənistanın bir sıra rayonlarından çıxarılması barədə iki ölkə liderlərinin Moskvada keçirilən görüşündə razılıq əldə olunub. 2020-ci ilin payızında Ermənistan tərəfinin xahişi ilə Rusiya hərbiçiləri və sərhədçiləri Ermənistanın bir sıra rayonlarında yerləşdirilib. Onu da demək lazımdır ki, Ermənistan yəni 102-ci Rusiya hərbi bazası 1995-ci ildə yaradılıb və bu günə qədər fəaliyyət göstərir. Baza Rusiya Federasiyasının Silahlı Qüvvələrinin Quru Qoşunlarının tərkibindəki Cənub Hərbi Dairəsinə tabedir. Təxminən

5 min nəfərə yaxın şəxsi heyətə malikdir. Ermənistanın İrəvan və Gümrü şəhərlərində (İrəvandan 126 km şimalda) dislokasiya olunur.

Bu hərbi baza 1994-cü ilin sentyabrın 1-də Qafqaz Hərbi dairəsinin 127-ci motoatıcı diviziyasının əsasında yaradılıb. Hərbi baza həm MAXE, həm də gənc çağırışçılarla komplektləşdirilir. Baza ümumilikdə 13 döyüş və 17 təchizat-təminat bölməsindən ibarətdir. Hərbi bazaya bitişik olan "8-ci şəhərcik" adlanan yaşayış məntəqəsində 4000 nəfərə yaxın hərbi ailəsinin üzvləri yaşayır. SSRİ-nin süqutundan sonra Azərbaycan və Gürcüstan öz ərazilərindəki Rusiya bazalarının tam çıxarılmasına nail olsalar da, Ermənistan tam əksinə, 2044-cü ilə kimi rus əsgərlərinin ölkədə iştirakına icazə verib. Dünya praktikasında digər ölkə ərazisində hərbi baza saxlanması kifayət qədər böyük bir rəqəmlə ifadə olunsa da, bu prosedur həmişəki kimi Ermənistanı aid deyil. Rusiya Müdafiə Nazirliyi bazaya görə İrəvana heç bir kompensasiya ödənişi həyata keçirmir.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

"Rusiya Cənubi Qafqazda iqtisadi və nəqliyyat kommunikasiyalarının tam açılmasının tərəfdarıdır"

M.Qaluzin: "Avropanın Ermənistandakı missiyası yarı hərbi əməliyyatdır"

Xəbər verildiyi kimi Rusiya Xarici İşlər Nazirinin müavini Mixail Qaluzin news.ru saytına maraqlı açıqlamalar verib.

Musavat.com həmin müsahibədə bə maraqlı məqamları diqqətə çatdırır.

Biz mayın 10-da və 11-də Almatıda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri arasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqların keçirilməsini alqışlayırıq. Hesab edirik ki, Cənubi Qafqazda etibarlı və uzunmüddətli sülh və sabitliyin əldə edilməsi istiqamətində daha bir addım atılıb.

Qarabağdakı Rusiya sülhməramlıları unudulmaması lazım olan əsas işi etdilər - onlar münaqişə bölgəsinə sülh və sabitlik gətirdilər.

Al-nin Ermənistandakı müşahidə missiyası artıq şübhəli məqsədlər daşıyır və yarı-hərbi əməliyyata çevrilib.

"Missiya açıq-aşkar tərribat xarakterli fəaliyyət göstərir, tam şəkildə anti-Rusiya

təbliğati ilə məşğul olur, Ermənistan cəmiyyətində Avropa İttifaqının Ermənistanın təhlükəsizlik və rifah mənbəyi kimi olması barədə yanlış fikirlər aşılayır. Üstəlik, Al üzvlərinin fəaliyyəti getdikcə daha çox anti-Azərbaycan və anti-İran xarakter alır", - deyir Qaluzin bildirib.

Rusiya hər hansı konkret marşrutun yaradıl-

masının deyil, əksinə, Cənubi Qafqazda iqtisadi və nəqliyyat kommunikasiyalarının tamamilə açılmasının tərəfdarıdır.

"Moskva nəinki Cənubi Qafqazın nəqliyyat-kommunikasiya sistemini blokdan çıxarmaq, həm də regionda davamlı sülh və rifahın bərqərar olması üçün qrupun tamhüquqlu işini mümkün qədər tez

bərpa etməyi zəruri sayır", - deyir Rusiya rəsmisi söyləyib.

"Moskva Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan liderlərinin qərarı ilə 2021-ci ildə yaradılmış üçtərəfli qrupun tamhüquqlu işini mümkün qədər tez bərpa etməyi zəruri hesab edir" - deyir, Mixail Qaluzin "News.ru" portalına müsahibəsində deyib.

Onun sözlərinə görə, Qərbin təzyiqi ilə İrəvan Cənubi Qafqazda iqtisadi və nəqliyyat kommunikasiyalarının bloklanması üzrə üçtərəfli əməkdaşlığı dondurmaq qərarına gəlib.

"Sülhməramlılarımız unudulmaması lazım olan əsas şeyi etdilər: onlar münaqişə bölgəsinə sülh və sabitlik gətirdilər". Bunu da Qaluzin deyib. O xatırladı ki, Rusiya sülhməramlı kontingenti (RPC) atəşkəs və hərbi əməliyyatlardan dərhal sonra Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin 9 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanatı əsasında tətbiq edilib:

"Digər şeylərlə yanaşı, onların sözləri sayəsində lazımi şərait yaradıldı ki, Ermənistan və Azərbaycan tərəfləri əsas normalaşma yollarını müzakirə etməyə və işə başlamağa bilsinlər: nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması, sərhədlərin delimitasiyası, sülh müqaviləsinin hazırlanması, vətəndaş cəmiyyətləri vasitəsilə əlaqələrin inkişafı".

Mixail Qaluzin qeyd edib ki, əsir və əsirlərin mübadiləsi təşkil edilib, 213 nəfər, o cümlədən 189 nəfər Ermənistan, 24 nəfər Azərbaycana qaytarılıb.

"Məlum olduğu kimi, 2023-cü il sentyabrın 19-20-də baş verən toqquşmalar nəticəsində Qarabağ tam Bakının nəzarətinə keçib. RMK-nın fəal vasitəçiliyi ilə 2023-cü il sentyabrın 20-də sözün əsl mənasında bir gün ərzində hərbi əməliyyatların dayandırılması barədə razılıq əldə olundu və Qarabağın erməni əhalisinin nümayəndələri ilə Azərbaycan hakimiyyəti arasında danışıqlara başlandı.

Qeyd edək ki, sözügedən sentyabr hadisələri boşuna baş verməyib. Ermənistan hakimiyyəti 2022-ci ilin oktyabrında Praqada Al-nin himayəsi altında keçirilən sammitdə Azərbaycanın, o cümlədən Qarabağın ərazi bütövlüyünü tanıyıb. Eyni zamanda İrəvan bizə məlumat verməyib. O zaman regionun erməni əhalisinin hüquq və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məsələsi müzakirə olunmurdu.

Təbii ki, Ermənistan rəhbərliyinin Qarabağla bağlı bu qərarı 9 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanatın imzalanmasının əsas şərtlərini kökdən dəyişdi və bu, RHK-nın fəaliyyətinə birbaşa təsir etdi", - Qaluzin vurğulayıb.

□ **Musavat.com**

Mayın 15-də Sumqayıt Kommersiya Məhkəməsində hakim Fərman Həmidlinin sədrliyi ilə Şabranlı sahibkar Mansur İbrahimovun iddiası üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilməli idi. Lakin cavabdeh, Ramiz Mehdiyevin kürəkəni İlham Əliyevin vəkili qəfil xəstələnib və prosesin keçirilməsi növbəti dəfə əngəllənib.

İddiaçı Mansur İbrahimov deyir ki, qarşı tərəf bütün gücünü prosesin maksimum uzanmasına səfərbər edib.

Mansur İbrahimovun sözlərinə görə proses süni şəkildə, hüquqdan sui-istifadə edilməklə uzandıqca zəbt olunan bağları İlham Əliyevin nəzarətində qalır və bağlardakı ağacların meyvələri yığılaraq satılır, böyük gəlir də müvafiq olaraq İlham Əliyevin cibinə gedir. Buna görə də İlham Əliyev prosesin uzanmasında maraqlıdır.

“Əvvəldən də belli idi ki, bu iddia qanunsuz və əsassızdır”

Mansur İbrahimov deyir ki, Sumqayıt Kommersiya Məhkəməsində onun İlham Əliyevə qarşı iddiası üzrə baxış keçirilərkən qarşı tərəf prosesin uzanmasına xidmət edən əsassız və qanunsuz iddialarla çıxış edib.

“İlham Əliyev mənə, Şabran Notariat Kontoruna və digərlərinə qarşı torpaq sahəsinin alqı-satqı müqaviləsinin ləğvinə dair qarşılıqlı iddia qaldırdı. Hakim Fərman Həmidli qanunun tələbini nəzərə alıb qarşılıqlı iddiaya baxılması üçün iş materiallarını Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinə göndərdi. Hakim Almaz Süleymanova İlham Əliyevin qarşılıqlı iddiasını qanunsuz və əsassız hesab etdi. İş materialları yenidən baxılması üçün Sumqayıt Kommersiya Məhkəməsinin hakimi Fərman Həmidlinin icraatına qaytarıldı. Əvvəldən də belli idi ki, bu iddia qanunsuz və əsassızdır, sadəcə vaxt uzatmağa xidmət edir. Belə də oldu, 1 aydan artıq müddət sərf olundu, İlham Əliyevin şikayəti təmin edilmədi” - deyər Mansur İbrahimov bildirib.

Mansur İbrahimov Sumqayıt Kommersiya Məhkəməsinə şikayətində İlham Əliyevin zəbt etdiyi, ona məxsus 52 hektar bağ torpaq sahəsinin geri qaytarılmasını tələb edir. Sahibkar deyir ki, İlham Əliyev deputat olduğu günlərdə, 2011-2019-cu illər ərzində ona məxsus olan Şabran rayonu, Gəndab, Aygünlü və Dəvəçi kəndləri ərazisində yerləşən ümumilikdə 52 hektar bağ torpaq sahələrini zəbt edib:

“Bu məsələ ilə bağlı Daxili İşlər Nazirliyinə şikayət etmişdim. Şikayətim əsasında 5 aya yaxın araşdırma aparıldı. Nazirliyin Baş İstintaq və Təhqiqat İdarəsi tərəfindən 24 oktyabr 2022-ci il tarixli №006-247661222 sayılı məktubun icrası ilə əlaqədar qoyulmuş suallar Ağır cinayətlərin istintaqı şöbəsinin, xüsusilə mühüm işlər üzrə baş müstəntiqi Cövdət İsgəndərovun və “Turaz” MMC-nin ic-

“Ramiz Mehdiyevin kürəkəni özünü qanunlardan üstün bilir”

Sahibkarla sabiq deputatın məhkəməsi növbəti dəfə təxirə düşdü

raçı direktoru Zahir Ələskərovun iştirakı ilə araşdırıldı. “Turaz” MMC-nin Şabran rayonu ərazisində istifadə olunan torpaq sahələri GPS aləti vasitəsilə ölçüldü və həmin sahələrin kimin mülkiyyətində olması barədə məlumatların xəritə üzərində cizgiləri və mülkiyyətçilərin adlı siyahısı tərtib olundu. Bilindi ki, İlham Əliyev mənə məxsus 83 hektar bağ torpaq sahəsini zəbt edib. Hazırda 83 hektarın 52 hektarlıq bağ hissəsi ilə bağlı iddiaya baxılır. DİN-in bu araşdırmasına qədər, 2020-ci ilin sentyabrında Şabran Rayon Məhkəməsinə mənim İlham Əliyevə qarşı zəbt olunmuş bağ torpaq sahələrimin geri qaytarılmasına dair iddiama baxılıb şikayətim təmin olunmuşdu. Məhkəmə qaydasında qət olunmuşdu ki, İlham Əliyev mənim torpaqlarımdan çıxarılmalıdır.

İlham Əliyev həmin qənamədən apellyasiya şikayəti verdi. Şikayətə hakim Gülnarə Tağızadənin sədrliyi ilə baxıldı və İlham Əliyevin şikayəti qanunsuz və əsassız olduğundan rədd edildi. İlham Əliyev bu dəfə Ali Məhkəməyə şikayət verdi və işin kommersiya xarakterli olmasını əsas gətirməklə kommersiya instansiyasına verilməsini tələb etdi. Bütün bu şikayətlər, qarşılıqlı iddialar hüquqdan, qanunlardan sui-istifadə, sırf məhkəmələrin süni şəkildə uzadılmasına xidmət edən addımlardır. Məhkəmələrin gedişində İlham Əliyevin ətrafı açıq şəkildə deyirdi ki, məhkəmələri özləri uzadırlar ki, vaxt udsunlar, zəbt olunan torpaqların mümkün qədər çoxu onların istifadəsində qalsın. Hər ötən il mənim torpaqlarımda ekib-becərdiyim

ağacların meyvələri yığıb satır, külli miqdarda gəlir əldə edirlər. Buna görə də heç bir əsası olmayan şikayətlərlə məhkəmələri uzadırlar.

İlham Əliyevin Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinə təqdim etdiyi qarşılıqlı iddia da bu qəbildən idi. Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin hakimi Almaz Süleymanova İlham Əliyevin bu şikayətini də rədd etdi. Vaxt, zaman isə gedir. illərdir ki, zəbt olunan torpaqlarımı Azərbaycan dövləti mülkiyyətimə qaytara bilmir. İlham Əliyev bu gün də özünü qanunlardan üstün bilir”.

“Qayınatası Ramiz Mehdiyevə güvənir, mənim sıfırdan qurduğum şirkəti beləcə ələ keçirmişdi”

Mansur İbrahimov deyir ki, 2011-ci ildə İlham Əliyev Kerim Məmmədov və Məhəmməd Balaqadaşov vasitəsilə onunla tanış olub. O zaman İlham Əliyev ona şəriklik təklif edib. Şərti də bu olub ki, o, sərmayə qoyacaq, Mansur İbrahimov isə şirkətin genişlənməsini təmin edəcək: “Söhbətimiz Kerim Məmmədovun bacısı Minavər Əsədovanın evində oldu. O zamanlar bəzi maneələr vardı, İlham Əliyevin təklifi ilə razılaşmalı oldum. İlham Əliyev “Turaz” MMC-yə 50 faiz ortaqlıq oldu. Lakin şərikliyimiz ələ ilk gündən baş tutmadı. Çünki İlham Əliyev vəd etdiyi vəsaitləri şirkətə vermədi, əksinə, şirkətin mühasibatlığını məhv elədi. Deyirdi ki, mənə mühasibatlıq yox, “uçotçik” lazımdır. Mən isə bununla razılaşmırdım, deyirdim ki, hər bir məlumatın qeydiyyatı olmalı, mühasibatlığı aparılmalıdır. Uzun müddət münasibətlərimiz gərgin oldu, bağlardan

manat vəsait qoymuşam. Bu məbləği mən havadan demirəm, məhkəmə qərarıdır əsasında təyin olunan məhkəmə mühasibatlıq ekspertizası müəyyən edib. İlham Əliyev həmin məbləği mənə ödəməlidir.

“52 hektar bağ torpaq sahəmə mənə qaytarılsın”

Sumqayıt Kommersiya Məhkəməsində İlham Əliyevə qarşı iddia tələbim budur ki, mülkiyyətimdə olan və “Turaz” şirkətinin 400 hektarlıq bağ torpaq sahələrinə qanunsuz olaraq qatılan 52 hektar bağ torpaq sahəmə mənə qaytarılsın. Ümumilikdə isə qanunsuz olaraq “Turaz” şirkətinin 400 hektarlıq bağ torpaq sahələrinə mənə məxsus olan 83 hektar bağ torpaq sahəsi qatılaraq zəbt

olunub. 52 hektar torpaq sahəsi dövlət reyestrində mənim mülkiyyətimdədir. Qalan 31 hektar isə müəyyən sənəd çatışmazlığına görə tam olaraq mənim mülkiyyətimə qeydə alınmayıb. Buna görə də həmin 31 hektar torpaq sahəsi ilə bağlı hələlik iddia qaldırmamışam. İlham Əliyev mənə qarşı çox böyük qanunsuzluqlar edib. Ümidim Azərbaycan dövlətinə, dövlətimizin başçısına, Ali Məhkəmənin, Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimovadır. İnanıram ki, Azərbaycan məhkəmələri nəhayət ki, mənim haqqımı bərpa edəcək, İlham Əliyev tərəfindən zəbt olunan torpaqlarımı mülkiyyətimə qaytaracaqlar”.

□ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

**F1 SÜRƏTİ
İNDİ EVİNDƏ!**

"Bakcell" yeni məhsulu ilə F1 sürətini evlərə gətirəcək!

"Bakcell" Azərbaycanda mövcud olan istənilən sürətdən daha sürətli yeni məhsulunu - "F1 Star" fiber internet paketini təqdim edir.

"Ölkənin ən sürətli mobil operatoru" şüarı ilə bütün ölkəyə bənzərsiz internet sürəti təmin edən "Bakcell", bu dəfə yeniliyi evlərə gətirir. Özündə mesh Wi-Fi ruterləri birləşdirən məhsul, evin sahəsindən və mərtəbəsindən asılı olmayaraq hər küncündə eyni yüksək sürət performansını göstərəcək.

1 Gigabit sürət imkanına malik F1 Star məhsulu 14 may 2024-cü il tarixindən etibarən abunəçilərin ehtiyaclarını qarşılamaq üçün hazırlanmış müxtəlif planları ilə satışa çıxarılıb. "Bakcell"-in təqdim etdiyi bu eksklüziv məhsul ilə abunəçilər dəyərli anlarını kəsintisiz və sürətli ev interneti vasitəsilə yaşaya bilərlər.

"F1 Star-in ən sürətli sabit internet olması ilə yanaşı, Bakcell-in mükəmməliyyə, innovasiyaya və Azərbaycan xalqına sadiqliyini təmsil edir. Hədəfimiz yeni məhsulla yanaşı, bütün Azərbaycan ərazisində, xüsusən də Azərbaycan üçün olduqca önəmli və dəyərli anlarla zəngin olan Qarabağda ən sürətli sabit şəbəkəni təmin edərək, dəyər təkliflərini artırmaqdır. Yeniliklərimiz bununla bitmir, yaxın gələcəkdə abunəçilər üçün faydalı bir neçə məhsul seriyası təqdim edəcəyik." deyər "Bakcell"-in Baş İcraçı Direktoru Klaus Müller bildirib.

Şirkət haqqında: "Bakcell" 3 milyondan çox abunəçini ölkənin ən sürətli mobil şəbəkəsi ilə təmin edir. Şirkət NEQSOL Holding beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

Son illərdə boşanmalar ifrat həddə çatıb. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən 2024-cü ilin ilk ayında 3657 nikah və 1729 boşanma halları qeydə alınıb. Ötən ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı azalaraq 4,6-dan 4,2-yə düşüb, boşanmaların sayı isə 1,6-dan 2,0-a qədər artıb.

Boşanmaların sayının artması ilə əlaqədar ötən ay Milli Məclisdə ictimai dinləmə keçirilib. Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Aynur Sofiyeva aprelin 17-də parlamentdə "Sağlam ailə modelinin hüquqi aspektləri - Yaşıl dünya müstəvisində" mövzusunda keçirilən ictimai dinləmədə Azərbaycanda ailə məhkəmələrinin və ailə psixoloqu institutunun yaradılmasını təklif edib. O qeyd edib ki, ailə psixoloqu institutunun yaradılması ilə yanaşı, ailə məhkəmələrinin təsis olunması da çox vacibdir: "Ailə məhkəmələrinin təcrübəsini öyrənəndə məlum olur ki, orada psixoloqlar, sosial işçilər, hüquqşünaslar birlikdə ailələrə dəstək göstərirlər, ailə çəkişmələrinin təsirlərini azaldırlar, eyni zamanda ailələrin bərpasına böyük dəstək olurlar. Hazırda Azərbaycanda psixoloji xidmət istənilən səviyyədə deyil. Psixoloji xidmətin gücləndirilməsinə böyük ehtiyac var. Azərbaycanda ailə psixoloqu məsələsinin institusional səviyyədə həll olunmasının artıq vaxtı çatıb. Bu gün ailə məsələlərindən danışanda ən narahatedici məsələ boşanmaların artmasıdır. Ailədaxili münasibətlərdə psixoloji məqamların rolu çox böyükdür. Ona görə də bu məsələyə daha diqqətlə yanaşmalıyıq".

Son zamanlar apanılan təhlillərdən belə maraqlı və xoşagəlməz mənzərə də meydana çıxıb ki, boşanma üçün müraciət edənlərin mütləq əksəriyyəti qadınlardır.

Halbuki, tarixən Azərbaycanda qadınlar ailənin qorunmasında daha böyük rol oynayıblar. Bəs indiki bu tendensiya haradan qaynaqlanır? Yanlış, ifrata varan "qadın azadlıqları" təbliğatının, serialların təsiri varmı? Yoxsa, qadınlar iqtisadi azadlıqlar əldə etdikcə sərbəst yaşamağı üstün tuturlar. Başqa səbəblər varmı? Obyektiv təhlillər onu deməyə əsas verir ki, ailə problemlərində günah heç də yalnız kişilərdə deyil, qadınlar da bərabər məsuliyyət daşıyırlar.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin (STM) də boşanmalarla bağlı tədqiqat nəticəsini açıqlayıb. "Müasir Azərbaycan ailəsi" mövzusunda hazırlanan analitik-hesabatda Azər-

baycanda respondentlərin yarısından çoxu boşanma qərarının verilməsini legitim edən əsas amilin ailədə narkomaniya və alkoqolizm problemi olduğunu düşünür. İkinci amil kimi isə ailədaxili şiddət, zorakılıq problemi (27,3%) qeyd olunub. Deviant hesab olunan davranışların, yəni "ağır səbəblər" in boşanma qərarını legitimləşdirən hallar kimi ən çox seçilməsi boşanma statistikasında artıma baxmayaraq, ailə münasibətlərinin insanlar üçün əhəmiyyəti ilə əlaqədardır. Növbəti pillələrdə xarakter uyğunsuzluğu (16,4%) və nikahdankənar münasibət (16,4%) cavabları yer alıb. Demografik göstəricilərə görə, bölgədə bir sıra əhəmiyyətli fərqlər üzə çıxıb. Boşanmanı legitimləşdirən hal kimi ailədaxili şiddət və zorakılığı göstərənlər arasında qadınlar kişilərdən daha çoxdur. Belə ki, qadınların 33,8%-i, kişilərin 20,6%-i belə cavab verib. Bu, zorakılığa həssaslıqda ciddi gender fərqlərinin olmasını nümayiş etdirir. Digər mühüm məqam ailədaxili şiddətin qavranılmasında yaş fərqlərinin olmasıdır. Belə ki, bu amilə həssas yaşayanlar daha çox cavan nəsllə aid respondentlərdir. Yaşı 35-ə qədər olanların 34%-i, yaşı 55-dən çox olanların yalnız 20%-i bu cavabı seçib. Narkomaniya və alkoqolizmə həssaslıqda yaş qrupları arasında statistik əhəmiyyətli fərq qeydə alınmayıb. Şəhər əhalisi arasında narkomaniya və alkoqolizmi, ailədaxili şiddəti boşanmanı legitimləşdirən hal kimi göstərənlər daha çoxdur. Kənd yerlərindən olan respondentlər arasında xarakter uyğunsuzluğu və digər qohumların ailəyə müdaxiləsini seçənlər o biri qruplara nisbətən üstünlük təşkil edirlər. Ailəni hər bir halda qoruyub saxlamaq lazımdır deyənlər də, daha çox kənd tipli yaşayış yerlərindən olan respondentlər arasındadır. Bundan başqa, keçirilən sorğu nəticəsində ailəni boşanma qərarından saxlayan ən əsas səbəb kimi azyaşlı uşaqların olması (53,9%) göstərilib. Bu, Azərbaycan ailəsinin övlad mərkəzçiliyinin təzahürü hesab oluna bilər. Bu yanaşmaya görə, ailədə uşaqların tələbatları, onların fiziki, emosional inkişafı ön plana çəkilir, ailədəki digər məsələlər, hətta ər-arvad münasibətlərindəki narazılıqlar ikinci dərəcəli yer tutur. Qeyd edək ki, kişi respondentlərin 48,7%-i, qadınların isə 59,0%-i bu cavabı seçiblər.

Mövzunu "XXI Əsrin Qadınları" İctimai Birliyinin sədri Mahirə Əmirhüseynova ilə müzakirə etdik. Mahirə Əmirhüseynova qadınları müdafiə etmək üçün həqiqətləri gizlətməyi doğru hesab etmir: "Problem tək-cə kişilərdə deyil, paralel olaraq həm də qadınlardadır. Düşünürəm ki, boşanmaların sayının artmasında sosial amillər ilk sırada

Boşanma statistikasında şok məqam - daha çox qadınlar...

Mahirə Əmirhüseynova: "Kor təbii şəkildə qadın hüquqlarından danışib, bütün günahları kişilərin üzərinə atmaq doğru deyil"

yer alır. Bəzən qadınların sərbəstliyi ifrat dərəcədə olur. Əvvəllər qadınlar kişilərə hörmət əlaməti olaraq evin kişisi kimi baxırdırlarsa, indi bəziləri əşya, xidmətçi kimi baxırlar. Bəzi qadınların davranışlarını müşahidə edəndə, kişilərə yazığım gəlir. Normal kişilər bütün gün ailəsi üçün çalışır, qazanırlar. Amma bəzi qadınlar kişiləri çox sıxır, həddən artıq tələbkərlilik edirlər. Bəlkə də kişilərin intiharetmə səbəblərindən biri də qadınlarla bağlıdır. O qədər bezdirirlər ki... Ailə quranda kişinin tələbləri ödəyib-ödəməyəcəyi nəzərə alınmalıdır. Ailə qurandan sonra tələblər artmağa başlayır, nəticədə problemlər yaranır. Bəzi kişilər "dır-dır" eşitməkdən bezib evə getmək istəmirlər. Bütün gün işləyən adam yorğun şəkildə evə gəlib söz-söhbət eşitmək istəmir. Bəzi hallarda isə kişilər qadınlardan qorxurlar. Odur ki, qadın hüquqlarından danışib, bütün günahları kişilərin üzərinə atmaq doğru deyil. Bütün bu amilləri nəzərə alıqda boşanmaların sayının artmasında qadınlarla bağlı səbəblər çoxdur".

Mahirə Əmirhüseynovanın fikrincə, boşanmaların sayının artmasında həm də sosial şəbəkələr, seriallar rol oynayır: "Bizə müraciət edənləri nəzərə alaraq deyə bilərəm ki, qadınlar təsir altına düşərək aşırı sərbəst yaşayışa meyl edirlər. Seriallarda göstərilən səhnələrə aldanıb öz bildiyi kimi yaşamaq istəyənlər çoxalıb. Subay

olanda asılı olan xanım ailə qurandan sonra sanki "azadlığa çıxır". Şəxsən müşahidə etdiyim bir vəziyyəti misal çəkmək istəyirəm. Hələ ailə qurmamış nişanlı xanım "gədim gəlin olum, sonra azad yaşayaram" deyib. Sanki ata evindən ancaq azadlıq əldə etmək üçün çıxırlar. Problemin kökündə kor təbii şəkildə azadlıq istəyi dayanır. Hamı müstəqil yaşamaq istəyir. Bərabərhüquqluluq, gender bərabərliyi kimi ifadələrdən istifadə edərkən bu nümunələri də diqqətə almaq lazımdır. Amma müşahidələr göstərir ki, subaylar daha az aldanırlar. Xüsusilə, sosial şəbəkələrdə tora düşənlər əsasən boşanmış, məişət zorakılığına məruz qalan qadınlardır. Lakin istisnalar da var. Başqa bir nümunə çəkim. Regionlardan birində ailəli xanım gecələr başqa kişi ilə danışmış. Əri bundan xəbər tutub xanımın ata evinə deyib. Qardaşı qadını döyüb. Sığınacağına gələn qadın isə deyib ki, onu yoldaşı döyüb. Hüquqşünas məsələni araşdırandan sonra həqiqət üzə çıxdı. Belə nümunələri çox çəkmək olar. Bəzi qadınlar sosial şəbəkələrdə quru vədlərə inanırlar. Ailə qurandan sonra sanki sərbəstlik artır. Əvvəllər ailənin böyüyü kişi idi, indi isə qadınların bir çoxu bunu qəbul etmək istəmir. Onlara görə, qadın nə deyirsə, o da olmalıdır, kişi də ola bilməlidir. Bir məqamı da unutmamaq olmur ki, indi ailə qurandarı ayrı yaşamağa üs-

tünlük verirlər. Sərbəst yaşayış üçün can atırlar. Nəticədə ailəyə hörmət dəyərlərini görmürlər. Qadınlara ailə dəyərlərini aşılamaq lazımdır. Kişiləri hörmətdən salmaq olmaz. Kişiləri aşağıladığıca boşanmaların sayı artır. Boşanmaların bu qədər artması biabırçılıqdır. Maralıdır ki, uzun müddət bir yerdə yaşayanlar yox, daha qısa müddət bir yerdə yaşayanlar boşanırlar. Mənə elə gəlir ki, sosial vəziyyəti daha yaxşı olanlar deyil, nisbətən pis olanlar boşanmağa meyl edirlər. Qarşı tərəfdən ev və s. əldə etmək,

müstəqil yaşamaq üçün boşanmaq istəyən qadınlar da çoxdur".

Birlik sədri əlavə edib ki, boşanmaların sayının artması subayların da ailə qurmaq istəyini azaldır: "Kişilərə hörmət etməyən qadınlarla ailə qurmaq subayları qorxudur. Kişilər evlənməkdən qorxurlar. Digər səbəb bir çox boşanmış qadınların subayları "cənginə" keçməsidir. Məişət zorakılığı, narkomaniya, alkoqolizm və s. kimi səbəblər də qızları qorxudur. Yəni bu, çoxtərəfli məsələdir".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

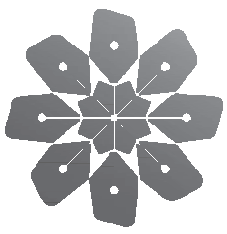
Bakıda Fəvvarələr meydanında ofisiantlar bıçaqlanıb

Bakının Səbail rayonunda dava zamanı iki nəfər ağır xəsarət alıb. APA xəbər verir ki, hadisə Nizami küçəsində yerləşən meydanda qeydə alınıb. Belə ki, 2003-cü il təvəllüdlü Qurbanlı Oktay Şahin oğlu və onun iş yoldaşı 2002-ci il təvəllüdlü Cümeyyev Turqut Tofiq oğlu dava zamanı bıçaqlanıblar.

Hadisə onlar sözügedən ərazidə yerləşən restorandan çıxıb evə gedərkən baş verib. Hər iki şəxs Kliniki Tibbi Mərkəzə yerləşdirilib.

Xəsarət alan şəxslərin vəziyyəti ağır kimi qiymətləndirilir. Yaralıları restoranda ofisiant işləyirlər.

Fakt üzrə Səbail Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları araşdırma aparırlar.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Dünya miqyasında aparılan bir araşdırma, internetdən istifadənin özünü xoşbəxt və sağlam hiss etməklə əlaqəli olduğunu göstərib. Medicina.az xəbər verir ki, internetdən istifadənin ümumiyyətlə psixi sağlamlığa mənfi təsirləri olduğu düşünülərsə də, bu sahədə aparılan araşdırmalar daha çox sosial media üzərində cəmlənir.

Uşaq və gənclər

ÜSAVAT
N 84 (8457) 16 may 2024

zərərli məzmunla məruz qala bilərlər. Bu da internetdən istifadə ilə bağlı daha çox mənfi assosiasiyalara səbəb ola bilər”.

Araşdırma internetdən istifadə ilə sosial rifah hissi arasındakı əlaqənin 5 faizinin mənfi olduğunu da ortaya çıxarıb. Bu, daha çox 15-24 yaş arası qadın və qızlarda müşahidə olunub. Tədqiqatçıların fikrincə, bu tapıntı internetdən istifadənin bu insanları bədbəxt etdiyi anlamına gəlməyə də, gənc qadınlarda sosial mediadan istifadə ilə depressiya əlamətləri arasında mənfi əlaqəni göstərən digər araşdırmalarla uyğun gəlir.

Psixiatr Kimberly Youngun “İnternetdən asılılığın meyarları” adlı yazısının dərc edildiyi hesabatda qeyd edilir: “İnternet asılılığı gec yaşlarda başlayan psixoaktiv maddə, spirt və qumar asılılığının əksinə olaraq, daha gənc yaşlarda başlayır”. Bu asılılığın hər iki cinsdə də mövcud olduğu, ancaq kişilərdə qadınlara nisbətən 2 və ya 3 dəfə daha çox olduğu təsbit edilib. İnternetdən asılı olanların 38 %-də maddələrdən asılılıq müəyyən edildiyi, 33 %-də duyğu pozğunluğu, 25%-də isə depressiya görüldüyü ifadə edilib.

İnternet asılılığının yalnız psixoloji deyil, fiziki problem-

Tibb Müəssisələrinin Akkreditasiyası və Keyfiyyətə Nəzarət Mərkəzi yaradılır

Prezidentin fərmana əsasən, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin tabeliyində “Tibb Müəssisələrinin Akkreditasiyası və Keyfiyyətə Nəzarət Mərkəzi” (bundan sonra - Mərkəz) publik hüquqi şəxs yaradılır.

Mərkəzin “Əhəlinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq tibb müəssisələrinin akkreditasiyası, tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin və elçətanlığının yüksəldilməsi üzrə tədbirlər görülməsi, habelə tibb müəssisələrində daxili keyfiyyət təminatı sistemlərinin qurulması və inkişafı ilə bağlı dəstək xidmətləri göstərilməsi sahələrində fəaliyyət göstərən publik hüquqi şəxs olması müəyyən edilib.

Mərkəzin təsisçisinin səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi, yenidən təşkili və ləğvi Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə həvalə edilib.

Nazirlər Kabinetinə mərkəzin nizamnaməsinin təsdiq olunması və nizamnamə fondunun miqdarının müəyyən edilməsi, onların dəyişdirilməsi, idarəetmə orqanlarının yaradılması səlahiyyəti verilib.

Nazirlər Kabinetinə qabaqcıl beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla, tibb müəssisələrinin akkreditasiyası ilə bağlı qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflərini altı ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etməli, iki ay müddətində mərkəzin nizamnaməsini təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat verməli, “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alındığı gündən mərkəzin inzibati bina ilə təmin olunması və maddi-texniki təminatı məsələlərinin həlli üçün zəruri tədbirlər görməli, bu fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etmək tapşırıb.

Səhiyyə Nazirliyi mərkəzin dövlət qeydiyyatına alınması üçün onun nizamnaməsi təsdiq edildikdən sonra 3 gün müddətində “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada tədbirlər görməli, mərkəz dövlət qeydiyyatına alındıqdan sonra onun strukturunu, əməyin ödəniş fondunu, işçilərinin say həddini və əməkhaqlarının məbləğini (vəzifə maaşını, vəzifə maaşına əlavələri, mükafatları və digər ödənişləri) bir ay müddətində təsdiq etməli, bu fərmandan irəli gələn digər məsələlərin həlli üçün zəruri tədbirlər görməlidir.

ram valideynə bu barədə informasiya verir”.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov isə “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki, hal-hazırda 4432 orta ümumtəhsil məktəbində 1.6 milyon, 51 ali təhsil müəssisəsində 187 min, 54 orta ixtisas məktəblərimizdə 60 minə yaxın təhsil alan var. Bu rəqəmlər onu göstərir ki, ölkədə təhsil alan qismində 2 milyona yaxın insan var. Onun sözlərinə görə, öyrənmə artıq yeni mərhələyə keçib: “Biz pandemiya dövründə ənənəvi təhsili həyata keçirə bilmədik, distant tədrisi həyata keçirməli idik. Bunun üçün əsas vasitə kompüter, telefon və planşetlər idi. Məktəblilərin 80 faizini internetə bağlıdır. Bu, pis bir hal deyil, uşaqlarımızın əlində informasiya mənbəyi var. Amma bu mənbədən düzgün istifadə etmək lazımdır, amma birmənalı şəkildə edə bilmirik. Bu gün Azərbaycan şagirdi sosial

şəbəkələrdə - tiktokda, instaqramda daha çox vaxt keçirir, nəinki sənətli internet resursundan daha səmərəli istifadə edə bilər. İnternet asılılığının əsas səbəbi odur ki, biz bu resurslardan doğru istifadə edə bilmirik”.

K.Əsədov hesab edir ki, şagirdlərimiz Tik-tokdadırsa, biz o platformada onların baxa biləcəyi faydalı informasiyanı yaymalıyıq. Müsahibimizin sözlərinə görə, dünyanın bəzi ölkələrində bu istiqamətə maraqlı təcrübə var: “O təcrübəyə görə, müəllimlərin ay ərzindəki əməkhaqları onların ay ərzində sosial şəbəkədə faydalı paylaşımları ilə ölçülür. Biz yeniyetmə və uşaqlarımızın internet asılılığından narahat olmamalıyıq. Sadəcə, uşaqların qarşısına daha faydalı resurslar çıxarmalıyıq. İnternet təhlükəli deyil. Təhlükəli olan bizim o internet istifadəçilərini lazımi, faydalı informasiyalardan məhrum qoymaqımızdır”.

İnternet uşağa bəla da gətirə bilər, dərman da...

Övladlarımızı kibertələlərdən necə qoruyaq? - mütəxəssislər bütün sirləri açır

Məsələn, ötən il aparılan bir araşdırma sosial mediadan istifadəni azaltmağın depressiya və narahatlıq üçün yaxşı olduğunu üzə çıxarmışdı. Oksford və Tilburq universitetlərindən tədqiqatçılar tərəfindən aparılan yeni araşdırmada isə ümumi olaraq internetə çıxışın və istifadənin təsiri araşdırılıb.

168 ölkədən 2,4 milyondan çox insanın daxil olduğu araşdırmanı aparən qrupun məlumatına görə, bu, indiyədək həmin sferada aparılan ən böyük araşdırma.

“Technology, Mind and Behaviour” jurnalında dərc edilən araşdırmada 2006-2021-ci illər arasında 15 və daha yuxarı yaşda olan 2,4 milyondan çox insanın məlumatları təhlil edilib. İştirakçılardan həyatdan məmnunluq, sosial həyat, məqsədlər və sosial vəziyyət kimi müxtəlif aspektlərdə rifahlarını qiymətləndirmələri tələb olunub.

Gəlir, təhsil səviyyəsi,

sağlamlıq kimi bir çox faktoru nəzərə alan tədqiqatçılar, demək olar ki, 85 faiz hallarda internetə qoşulma ilə rifah hissi arasında müsbət korrelyasiya müşahidə ediblər. Məqalənin həmmüəllifi prof. Endryu Şbilski deyir ki, sübutlar internetin psixologiyaya yalnız mənfi təsirləri olmadığını, müsbət təsirləri ola biləcəyini də göstərir: “Onlayn dünyanı gənclər üçün daha təhlükəsiz etmək istəyiriksə, güclü qərəzli yanaşmalardan uzaq durmaq lazımdır”.

Tədqiqat diqqətləyiq olsa da, onun bəzi məhdudiyyətləri də var. Məsələn, tədqiqatçılar bu müsbət əlaqənin arxasındakı səbəb-nəticə əlaqəsini izah etmirlər. İştirakçıların internetdən nə qədər və hansı məqsədlə istifadə etdikləri də məlum deyil. London Universitet Kollecinə dr. Ruf Plekett araşdırmanın sosial media istifadəsinə diqqət yetirmədiyinə diqqət çəkir və deyir: “Biz bilirik ki, gənclər bu platformalarda

Amma bəzi hallarda gənc və yeniyetmələrdə internetdən istifadə xəstəlik həddinə qədər gəlib çatır. Bunun adı elmi ədəbiyyatlarda internet asılılığı adlanır. Tanınmış həkim-nervopatoloq Qalib Əsədov da mediaya açıqlamasında bu faktı təsdiqləyərək qeyd edir ki, internet asılılığı daha çox göz yorğunluğu, bel və baş ağrıları, stress və kürek ağrıları, facebook depresiyası kimi xəstəliklərə yol açır. Bundan əlavə, internet asılılığı olan yeniyetmələr və azyaşlı uşaqlar həm də uzun müddət kompüter və telefonla baş-başa qaldıqlarından başqaları ilə ünsiyyət qurmaqdan çəkinir, bir çox hallarda isə aşırı aqressiya nümayiş etdirirlər. İnternet asılılığından əziyyət çəkən məktəblilər isə həm də dərslərin öyrənilməsində çətinlik çəkirlər. Ümumiyyətlə, beynləri internet informasiyaları ilə yüklənən uşaqlar belə hesab edirlər ki, onlar məktəbdə öyrədilənlərdən daha çox şey bilərlər və oxumaq onlar üçün maraqlı deyil.

lərdə da gətirib çıxardığı bildirilir. Bunların arasında köləmə və kürek ağrısı daha geniş yayılıb.

İnternet asılılığı problemi qlobal miqyasda böyük təşviş yaratdığına görə bu məsələ müvafiq beynəlxalq təşkilatların da diqqət mərkəzindədir. Bu problemin ciddi fəsadlarının qeydə alındığı ölkələrdə təhlükənin qarşısını almaq üçün müxtəlif proqramlar qəbul edilir, layihələr həyata keçirilir, hüquqi mexanizmlər işlənib hazırlanır.

İnternet təhlükəsizliyi üzrə mütəxəssis Məhəmməd Türkmən isə hesab edir ki, eğer valideynlər uşaqlarına telefon ala bilmərlərsə, öz telefonlarını onlara verməsinlər. İnternetməkanda yaş alqoritmı var. Belə ki, valideyn öz telefonunu uşağına verəndə, uşaq ata-anasının baxdığı, baxıb da təsirlənməyəcəyi videolara da baxa bilər: “Valideynlər uşaqlara ayrıca telefon alıbsa, ona Family Link proqramı yükləməlidir. Bu proqram vasitəsilə valideyn uşağın internet məkanda keçirdiyi müddəti, nəyə baxdığını izləyə bilər. Bundan başqa, valideynin icazəsi olmadan onlayn alış-veriş edə, proqram yükləyə bilmir. Valideyn ona vaxt məhdudiyyəti qoyur ki, vaxt bitəndə telefon kilidlənir.

İkinci proqram Findmykinds adlanır. O proqram isə valideynə uşağının harda olması ilə paralel, ətrafındakı səsləri də dinləmək imkanı verir. Telefonunun yaxın radiusunda edilən söhbət, baxılan video, uşağın harda olmasına nəzarət edilir. Eyni zamanda uşaq ev-məktəb trayektoriyasından kənara çıxanda, proq-

ÜSAVAT

Son səhifə

N 84 (8457) 16 may 2024

May

Amerikada 2 yaşlı uşaq atasını öldürdü

ABŞ-ın Florida ştatında iki yaşlı uşaq video oyun konsolu oynayarkən atasını tapança ilə kürəyindən güllələyib. Onun anası 26 yaşlı Mari Ayala silah saxlamaqda ehtiyatsızlıq etdiyi üçün həbs edilib. Bu barədə NBC News xəbər verir.

Polisin məlumatına görə, o, silahı uşaqların əli çatmayan yere qoymağı unudub. Beş uşaqdan böyük uşağı hüquq-mühafizə orqanlarına bildirib ki, qardaşı "Glock" tapançasını tapa bilib və sonra təsadüfən atəş açıb. "Silah düzgün saxlanmamışdı, o, hətta iki yaşlı uşaq üçün də əlçatan idi və nəticədə səhlənkarlıq ucbatından heç kimin başa düşə bilməyəcəyi faciə baş verdi" bunu da Orinc dairəsinin şerifi Con Mina deyib.

Ayala özü bildirib ki, hadisə yataq otağında həyat yoldaşları və üç uşağının iştirakı ilə baş verib. "Uşaqlara zərər dəyməyib, lakin çox güman ki, onlar həmişəlik emosional travma ilə qalacaqlar. Onlar nəinki esində hər iki valideynini itirdilər, həm də təsadüfən atasının kürəyinə atəş açan körpə uşaq onun hərəkətlərinin valideynin ölümünə səbəb olduğunu bilərək böyüməli olacaq", - deyə şerif əlavə edib.

Bundan əvvəl məlum olub ki, Tulada məhkəmə silah qəbul edərkən həmkarını təsadüfən öldürən şəxsi iki il ağır iş cəzasına məhkum edib. Təqsirləndirilən şəxs müfəttişlərə silahları qəbul etmək üçün gətirib. Rus kişi onun yüklənmədiyini düşünürdü; o, təhlükəsizliyi çıxarib tətbiq çəkildikdən sonra atəş səsi eşidildi. Güllə divardan keçərək Tula Silah Zavodunun 63 yaşlı işçisinin başına dəyib.

Bu şəxslər hər gün yumurta yeməlidirlər

Yumurta insanın gündəlik qida rasionunda yer almalıdır. Onun faydaları isə aşağıdakı kimidir.

- Uzun müddət tox tutur
- Güclü bir protein, vitamin və antioksidant məbəyidir, A, D, E və B6 ilə zəngindir.
- Gündə 1 yumurta yemək ürəyi sağlam saxlayır
- Göz xəstəlikləri riskinin qarşısını alır
- Beyin sağlamlığını qoruyur, iflicin qarşısını alır
- İmmunitetin güclənməsinə yardım edir.

Spiritli içkinin xərçəng riskini artıran dozəsi açıqlandı

"Gündə 45 qram etil spirti istehlakı mədə xərçəngi ehtimalını artırır". Bu barədə rusiyalı həkim-onkoloq Vladislav Yevseyev xəbərdarlıq edib. O bildirib ki, spirt - tərkibində etanol olan kanseroqen maddədir və mədə, süd vəzi, qaraciyər, qalın bağırsaq, ağız xərçəngi də daxil olmaqla bir sıra onkoloji

xəstəliklərə səbəb olur. Həkim onu ??da qeyd edib ki, alkoqol təkcə xərçəngə deyil, ürək-damar xəstəliklərinə də səbəb ola bilər. "Xərçəng riski istənilən spiritli içki qəbulu ilə bağlıdır, ona görə də, onlardan imtina etmək lazımdır. Siqareti də dayandırmalıyıq, çünki bütün alkoqolun təsirini artırır.

Müxtəlif xəstəliklərin qarşısını almaq üçün düzgün yemək, aktiv həyat tərzini sürmək və kifayət qədər yuxulamaq vacibdir", - deyə həkim bildirib.

Gizli danışqlar üçün yeni texnologiya hazırlandı

Yaponiya gizli danışqlar üçün sinxron tərcümə sistemi yaradıb.

Bundan əsasən böyük məxfilik şəraitində beynəlxalq danışqların aparılması üçün istifadə edilməsi nəzərdə tutulub. İxtira ölkənin Dövlət Milli İnformasiya və Kommunikasiya Texnologiyaları İnstitutunun alimləri tərəfindən edilib.

Yenilik əsl sinxron tərcüməçilərin bacarıqlarını mənimsəmiş süni intellektin istifadəsinə əsaslanır. Digər ölkələrdə süni intellektə əsaslanan sinxron tərcümə sistemləri yaradılır, ancaq Yaponiya danışqların məxfiliyini qorumaq üçün öz texnologiyasını inkişaf etdirməyə qərar verib.

Sistemin 2030-cu ilə qədər tam tətbiq ediləcəyi gözlənilir, ilkin mərhələdə o, yapon, ingilis, Çin, Koreya və fransız dilləri ilə işləyə biləcək. Hazırda onun müxtəlif terminologiya ilə doldurulması prosesi gedir. Gələcəkdə onun imkanlarının planetin 15 əsas dilinə qədər genişləndirilməsi gözlənilir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Braziliyada uşaqlarını südlə təmin edə bilməyən analar üçün xüsusi ana süd mərkəzi vardır.
- * Doğulduqdan tualeət verdişi yaranana qədər hər uşaq orta hesabla 8 min bez işlədir.
- * Uşaqlar orqanizmlərində heç bir bakteriya olmadan doğulurlar.
- * Körpəsi olan valideynlər uşğın ömrünün ilk ilində orta hesabla 4380 saat sağlam yuxudan məhrum olurlar ki, bu da təxminən 6 ay deməkdir.
- * Həyatının ilk bir neçə ayı ərzində körpələrin gözləri ətraf aləmi ancaq ağ və qara rənglərdə görür.
- * Təxminən hər 30 saniyədə Çində bir qüsurlu uşaq doğulur.
- * Ümumiyyətlə, dünyada hər 3 saniyədən bir yeni uşaq doğulur.
- * 1978-ci ildə Antarktikada emilio Markos Palma adında ilk uşaq dünyaya gəlib.
- * Dünyanın ən qədim uşaq oyuncağı hazırda Luvr muzeyində saxlanılır. Onun təxminən 3000 yaşı var. Bu oyuncaq qədim İran ərazisində aşkar edilib.
- * Nigeriyada bütün dünyada doğulan əkilərin sayından daha çox əkilə doğulur. Bu ölkədə hər on bir doğumdan birində əkilə uşaqlar dünyaya gəlir. Ən az əkilələr Yaponiyadadır. Burada hər 250 doğuşdan birinin əkilə olma şansı var.
- * İndiyə qədər bir qadının dünyaya gətirdiyi ən böyük uşaq sayı altmış doqquzdur. Misir fironu Ramzesin təxminən yüz altmış övladı olub, əlbəttə ki, həmin uşaqlar ayrı-ayrı qadınlar dünyaya gətirib.
- * Statistika göstərir ki, Avropada valideynlərin orta yaş göstəricisi 29-dur. MDB ölkələrində isə uşaq sahibi olan insanların orta yaşı 20 yaşıdır. Lakin, dünyanın ən gənc valideynləri Çində qeydə alınıb.
- * Alman uşaqlarının 40 %-i 9 yaşında şəxsi mobil telefondan istifadə etməyə başlayır. Buna görə də bu ölkənin uşaqları ən yüksək müasir texnoloji vərdişlərə malik uşaqlar hesab edilir.
- * Bütün dünyada məşhur olan "Leqo" plastik konstruktör oyuncaqlar 1947-ci ildən satışa çıxarılıb. Bu müddət ərzində şirkətin satışa çıxardığı oyuncaqların sayını nəzərə alsaq, planetin hər sakininə 30 konstruktör detallı düşər.
- * İngilis alimləri qeyri-adi araşdırma həyata keçiriblər. Onlar valideynləri ayrılmış 6574 beş yaşlı uşağın boyunu nəzərdə saxlayıblar. Nəticədə məlum olub ki, boşanma halları uşaqlarda boy inkişafını ləngidir.

Neandertal insanın sümüklərində tapılan qədim viruslara yeni həyat veriləcək

Bu gün də sirkulyasiya edən üç ümumi virusun genetik ardıcılığı 50 min ildən çox əvvəl yaşamış neandertalların qalıqlarında tapılıb. San-Paulu Federal Universitetindən Marcelo Briones aşkarlanmış virusları sintez etmək və laboratoriyada müasir insan hüceyrələrini onlarla yoluxdurmaq niyyətindədir. Alim və komandası iki neandertal kişinin skeletindən götürülmüş DNT-ni analiz ediblər. Tədqiqatçılar müasir insanlarda soyuqdeymə əlamətləri ilə özünü büruzə verən adenovirusun qalıqlarını müəyyən edə biliblər. Həmçinin herpes virusu və cinsi yolla keçən papilloma virusu da aşkarlanıb. Sonuncu itiüclü kondiloma və xərçəngə səbəb ola bilər.

Hər üç virus bəşər tarixində ən qədim virusdur. Əvvəllər ən qədim virus "Homo sapiens"-in dişlərində tapılan 21 min illik virus hesab olunurdu. Briones bildirib ki, onun komandası qazıntılar zamanı neandertal qalıqlarının müasir insanlar tərəfindən çirkləndirilməsi ehtimalını istisna edir. Bəzi tədqiqatçılar hətta virusların neandertalların nəslini kəsilməsində mühüm rol oynaya biləcəyini irəli sürürlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500